

ERİK AĞACI ÖYKÜ

Edebiyat Kültür ve Sanat Dergisi

OCAK-ŞUBAT 2023 Yılı: 3 Sayı: 19

En yüksek Dağlar En Derin Vadilere Bakar (Amin Maalouf)

Halil Maraş
Cemal Karsavran
Adil Başoğul
Ahmet Tefvik Karaaslan
Kerime Bistami
Osman Akyol
Halis Tamkoç
Heybet Akdoğan
Mehmet Şirin Aydemir
Emine Peker Şansal
Elmas Tunç
Yücel Bilgin
Şude Yenin
Ali Demir
İsmail Okutan
Nihal Danışman
Faik Kumru
Almina Naz Kaba
Hayrettin Yazıcı
Teslime Gülsen Nurdoğan

ERİK AGACI

2 Aylık Sanat-

Edebiyat E-Dergisi

Yıl: 3 Sayı: 19

Ocak - Şubat Sayısı
2023

**SAHİBİ VE GENEL
YAYIN YÖNETMENİ**

Serpil Tuncer

YAYIN KURULU

Serpil Tuncer

Fatma Türkoğan

Hatice Eğilmez

GRAFİK TASARIM

Cemre Yılmaz

WEB TASARIM

Ömer Can Talu

İLETİŞİM

meltemfas@hotmail.
com

Yazıların hukuki
sorumluğu yazana
aittir. Dergideki yazılar
yayınlansın veya
yayınlanmasın veril-
mez. Dergideki yazılar
kaynak gösterilerek
alıntı yapılabilir.

ISSN 2458-9063

İÇİNDEKİLER

Halil Maraş FARK ETMEDİ HAYATIMDAKİLER	3
Cemal Karsavran LİYAKATSİZ ŞAİR VE KELİMELER	5
Adil Başoğlu ERKEN SAATLER	6
Ahmet Tevfik Karaaslan VUSLAT	8
Kerime Bıstami KIYININ GERİSİNDE	9
Osman Akyol GEÇEN GÜN	10
Halls Tamkoç DELİ RESİ'M	11
Heybet Akdoğan YAŞAMAK TABUT BOYU	13
Mehmet Şirin Aydemir İSYANI ORANTISIZ DİL	14
Emine Peker Şansal KÜLLER VE YELLER	15
Elmas Tunç BOŞLUĞA DÜŞMEK (KÜÇÜREKÖYKÜ)	17
Yücel Bilgin TÜNEL	18
Sude Yenin İMKÂNSIZLIKLAR ÜZERİNE KURULU BİR AŞK HİKÂYESİ: NÂZİM VE VERA	21
Alli Demir ARTIK BEN DE ÜŞÜYORUM	26
Ismail Okutan KARANLIKTA	30
Nihal Danışman GÖKYÜZÜNDE TREN VAR	32
Falk Kumru GAVUR PARASI	36
Almina Naz Kaba SİYAH BEYAZ KADIN	39
Hayrettin Yazıcı BOZKIRDA BİR AŞK AVAZI VE YUNUS	44
Teslime Gülsen Nurdoğan BİR EŞRAFOĞLU RUMİ VARMIŞ	52

Halil Maraş

FARK ETMEDİ HAYATIMDAKİLER

Yeşil konaktan mutluluk geçerdi eylül günlerinde
Eylül günlerinde çocuklar ellerinde şekerlerle çıkmaz sokakları gezerdi
Bir adam ulu orta adını sorardı senin
Aygül derdin Aycan, Aynur, Ayfer...
Fark eder miydi hayatındakiler

Tozdan ve betondan başka hiçbir şey kokmayan mTemleket caddelerinin
Belki de gelebilir denen duraklarında bekledim seni
Kimsenin kimseyi kaybetmediğini anladığım günden beri
Tatlı yalanlar buldum cenaze evlerinde
Her duada adın geçerdi senin
Aygül, Aycan, Aynur, Ayfer...
Fark eder miydi hayatındakiler

Keşkelerin hesabına hapsolmuş anılar çemberimde
Umudun sudan ucuza satıldığını da gördüm
Bir azizin merhamet bekleyen sürgünlüğünde
Kendimi kendimin yerinde aradım durdum
Ne çok söz vardı oysa kaybetmenin üstüne
Konuşulacak yerde hep sustum
Aygül, Aycan, Aynur, Ayfer
Fark etmedi hayatındakiler

Güneşin gölgelere küstürüldüğü maden ocaklarında
Bahtımın alın yazısını süpürdüm güvercinlere
Bir karanfil derdini dinledim ruhsuzların mermer evlerinde
Pişmanlığı sırladım bir hükümlünün kırık kaleminde
Düştüm usul usul çaresizliğin tan yerine
Aynur dedim, Aycan, Aygül, Ayfer
Fark etmedi hayatındakiler

Az yıpratılmış anıların satıldığı ikinci el hatıra dükkânlarında
Hayatın var olmayan gerçeğini aradım durdum
Loş çerçevelerle süslenmiş donuk yüzlerde
kendime göz göre göre nasıl da tutuldum
Sadakatin sendeki hilesini pazarladım kalbime
En hesaplısını aldım çekip gitmelerin
Ne yazık ki insana değmeyecekti hissettiklerim
Ve yavas yavas kesiliyordu sıska bileklerim
Aygül, Aycan, Aynur, Ayfer...
Fark etmedi hayatımdakiler

Rüyalara mahkûm edilmiş sahnelerin tozlarını yuttum bunca yıl
Bir öksürüğe sürgün edilmemiş nefes bekledim durdum
Boynumun borcunu bile ödememişken daha,
müstakbel katilime seve seve vuruldum
Bu vakitsiz cereyan her şeyi kolayca yıkmayacak elbet
Kime sorsam zaten görmediler beni
Dilimi kemiğe sardım boğuldu aşk denilen gurur
Oysa
Yeşil konaktan sesin geçerdi eylül günlerinde
Aygül, Aycan, Aynur, Ayfer...
Fark etmedi hayatımdakiler

Cemal Karsavran

LİYAKATSİZ ŞAİR VE KELİMELELER

süslenmiş yıldızlarla gece
akın akın ışıltıları şehrin
fener alayları düzenliyor
uğrak tutmuş gündönümü zamanı
raksa durmuş ay dere boyunda
eğlenir dönerek kendi çevresinde

süzülür bir o yana bir bu yana
ak gerdanda gül açar
feyiz alır adsız şair kahramanıyla
uslanmaz kelimeler dizelerde
rahibe manastırından gün ışığı
ebediyete taşır aydınlığını

seğiriyordu gözlerimde bahar
anısı yağmur kaçamağı
fersah fersah rahvan sürer yürek
ulu gün düşte gerçekleşirken
rakip çıkmazsa uzun maratonda
engeller dar olur ne gece ne güne

cenneti muştular gizler
eğreti kelimelerde gizli
mehtabı karşılamaya durmuş
alacakaranlıkta yarı uykulu
liyakatsiz şair ve kelimeler

Adil Başoğul

ERKEN SAATLER

Erken saatlerdir
Gün doğmaz bazen

Öyle an olur ki
Buz tutar dalında kiraz
Karıncanın yuvasında öksüz

Nasıl çıkarım şimdi ben
Karanlıktan sabaha kimsesiz

Keskin kılıçla başlayınca eşkiya kıyımı
Karanlıktan ışıltılı bir dünya kuracağız

Özgürce yaşamak neymiş
Bütün dünyaya anlatacağız

Dostlarını yüzüstü bırakan hiç alır mı yol
Eski ambarda buldum ozanlar kitabı
Anlattı bana insanlığı
Verdi bana sırları

Dağ yamacında açan çiçeğim
Kızıl kiraz dallarım dostlara hasret
Kuşlar da uçup gitmede hep aceleci nedense

Kendime şimdi yeni bir ömür biçiyorum
Kedarnath içinde sonsuzluğa geçiyorum

Bu vefalı sevdalı yürek ne diye çarpar
Posta güvercinleri hiç konmuyor dostum

Emeğimin damıtılmış özünü verdim
Felsefemi sanatımı aklımı şiirlerimi
Bir de geleceğın muhteşemliğini

Ne zaman uyanacaksın
Bir dişlinin vidası kadar mı hürriyet
Yoksa anladığın yaşadığın kadar mı
Esareti bitirmekte mi yetenek

Her firavun taç taktığında
Nil'in suları ter gözyaşı kan akar

Kanayan kalbinden kanla
Rengini verir bir gelinciğe
Ondan kan kırmızıdır gelincik

Erken saatlerdir idam
Gün daha doğmadan
Vedalaşırken dostlarla adam...

Ahmet Tevfik Karaaslan

VUSLAT

Sokak lambalarının ölüm konvoyu başımda
Bir kara sabır meymenet aşımda
Ah edip ağlasam döne döne
Aşkın kızılı akar gözyaşımda
Her yer hasretin boyasıyla boyanmış
Dikmişler taşımı
Adım kazınmış
Verilmiş sadakam da olmadı çare
Kelamım da kalemim de hep güzeşte
Dalı, budağı ağızımda söz olur
Kökü en derinimde gupse...
Ne garipti öksüz vuslatın düğünü
Toprağa verdiler kırılan mührünü
Beyhude sarmayın beyazları üstüne
Doğuştan gözlerine maviler örtülü...

Kerime Bistami

KIYININ GERİSİNDE

Gözler uzaklara daldı yine...

Yakındakiler bavullarını toplayıp gitti çoktan

Deniz bize kaldı

Dalgalar hatırlatır şimdi çırpınışlarımı, süsün diye bazı şeyler...

Sonra anlatır deniz, sessiz batışlarımı,

Son nefes alışlarımı...

Ve beni en sonunda nasıl kıyıya vurup, geri çekilişlerini...

Osman Akyol

GEÇEN GÜN

Geçen gün
öldü
Üzülmeysin
Yarın
yeniden doğacak

Halis Tamkoç

DELI RESİ 'M

sona erişi çocukluğun buralar
odağını yitirmiş buzul devir
bir başka tütüyor ocaklar...
bir başka acıyor anlamayacağınız
ayrık ve sanal kongresi
kangren hücrelerin bir başınalığı
bağımsızlık ki
melez bir tutkudan tutsaklığını iştahla ilan
etmiş zaten
makine hem elektronik yalamış bir cehalet-
le
mürekkepten yana
tövbesiz günahların müptela...bela tadı
unutmamanın dilinden bir türlü düşmeyen
istihbâbî değilse neylesin emir kipi
emret emredebilirsen önce kendine
nehyedip münker yolundan ve çevir...

dedim ya
elleri insan eli kalbi sormayın nereli
müstağniyetin öykündüğü
bombo...z bir duvar
adına eşsiz yalanlar uydurulmuş...

deli.resim
deli gibi bu ölesim
çağlar öncesinden değil
yaşayanı şu
ve tüm yaşananları tanıyor mu ki
şu kelepçeli özerklik!

asla bulunamayacak bir yer olmalı... koru-
naklı
tohum ambarında bozulmamış bir insanlık
olsun... saklı
hırz-ı cândan aziz
ki var!
var ki!
hibritistan efendileri hırstan hasetten böyle
canavar...

diriliversin mahallenin delisi
yine deyiversin en sevimlisinden şamarlar
gibi
insan sığığı yanlışlarımızla
İnsanüstü hakikatleri...

Heybet Akdoğan

YAŞAMAK TABUT BOYU

perdesiz bir tiyatro hayat
çile işlemiş ellerimle
parmaklarımdan kayıp giden
yarınlarım nerede

tersine ilerlerken saatler
boyu devriliyor gökdelenlerin
neferler salınıyor barışa
yaşamak tabut boyu
artık savaşlar okşuyor bedenimi

ateş ve barutla ısınan dünyada
şafak kirpiklerime kavuşurken vuruldu
söndü gözlerimin ışığı
çocuklar gömüldü güneşsiz yurtlara
kurumuş gül dallarından
ateşler yakın uygarlığın karanlığına
günaydinsız kalmış yeryüzü
göğe veda etmiş mavi bulutların hüznü

Mehmet Şirin Aydemir

İSYANI ORANTISIZ DİL

Gün gelir deli gibi bize koşasım gelir
iyot kokusu çeker beni o تنها yere
kumdan karşılıklı kalelerimizi bulma ümidiyle
beni silmiş seni silmiş mavi çiğ ah zamanın izniyle

gün gelir martılardan haberini beklerim
nicedir varlığından yoksun yüreğim
diş geçiremem ayrılığa müşkül hallerim
dibi delik geceden gün huzmesi sızarken
kesiştirmez yolumuzu bir tesadüf ona kızarım

gün gelir bir vapurun ardındaki iz hatırlatır
mangal dibi kor tortusu kül hatırlatır
bazen lirik bu şiirden kopuk şu satır!
isyani orantısız dil hatırlatır
gün gelir sen gelmezsin ona söverim

Emine Peker Şansal

KÜLLER VE YELLER

Hatırlamak mıdır zor olan yoksa unutmak mı? Kül mü yel mi? Yellere karışan hatıralar külden unutulana gebedir ya peki ya o zaman neleri unutabiliriz? Neleri yellere sürer hayatımızdan, benliğimizden geçmişimizden dahası geleceğimizden uzaklaştırabiliriz? Peki, külden unutulanan zamanla sanrılarımıza köz olur mu? Kalıp hatırlamanın zorluğu gidip unutmanın ıstırabına karışırsa ya ne kadar devam edebiliriz, cevabı zaten belli olan sorularımızı daha da kismaya?

Anılarımızın yangınından arda kalan ve hoyrat yellere karışmayan küllerimizden doğabilir miyiz? Kafasındaki son soru bu olmuştu, nem ve küf kokan koridorun solundaki yıpranmış tekli deri koltukta otururken. Çünkü nedensiz bir mahcubiyetin yükü altında ezilen bir sesle kendisine sesleniyordu ortaca yaşlı bir kadın. Kadının arkasında bıraktığı ayak izlerinin tadına basa basa takip ederken onu, aldı sorularını koydu cebine. Belki bu sefer pencerenin ardındaki anlamını yitirmiş dünyaya odaklı mağrur bakışlar, kendisine döner de, derin dehizlerde susturulmuş cevapları kusar avucuna...

Geniş anlı ve kemerli burnuyla hiç de uyumlu durmayan kaz ayakları kadının

yıpranmışlığını ele veriyordu. Ve aynı yıpranmışlık, kadının zoraki gülümsemesine eğreti duran mahcup sesinde de vardı. Sanki o ses yaratılıştan beri varmış da kadının kendisi sadece sese vücut olmuştu. Nem ve küf kokusuna gitgide geniz yakan bir idrar kokusu da eşlik ediyordu artık. Kadının sesi; Bırak bu soruları da, kokuları da. Sen annene bak asıl. Her gün yellere estiriyor burada. Küllerinden doğacakmış haspam, der gibiydi. Ama kulağına "Vuslat Hanım biraz rahatsız bugün, fazla yormayalım olur mu?" cümlesi ilişti. Ses söylenen cümlelerin altını kavisli kavisli çiziyordu, kapı zorlu bir buluşmaya açılırken.

Odada elle tutulur bir unutulmuşluk hissi vardı. Genizde koku, omuzda yük, yürekte burukluk vardı. Geçmişin külleri odayı griye boyamış. Hatıralar ise siyahla imlemiş annesinden geriye kalanı. Güneşin solgun ışıkları perdenin her aralığından içeri süzülerek, havadaki pişmanlık kokusunu daha da tütüştürüyordu. Yüzü pencereye, bilinci meçhule, hatıraları uçurumlara dönük Vuslat Hanım'ın sırtı, oğluna da geçmişini de bent. "Anne," dedi. "Geldim" dedi. Geçti örtüsü kaymış yatağın yanındaki, kirden eprimiş koltuğa yığıldı. Bir cevap, bir ses en azından bir bakış. Çok muydu kendisine? Yok muydu geçmiş küle,

geleceği yel olan bu kadından ona? "Ahhh yine deli sorular üşüştüler beynime aç akbabalar gibi." diye düşünürken araladı göz kapaklarını; aynı donuk beden, aynı soluk beniz, aynı mutsuz duruş ve yine aynı kapılar ardındaki telaşsız arayış. Mabetleri talan edilmiş coğrafyaların sürgün halkı gibiydiler ve artık hiçbir şey onları mutlu edemez, hiçbir yel küllerinden doğuramazdı, rahmi unutulana lara gebe olanları.

"Nasılsın anne?" diyebilirdi sadece. Külün etrafında beyhude bir aşkla dans eden ateş böceklerinin telaşlı çırpınışları gibi atıyordu kalbi çünkü. Gözündeki bulutların intiharıydı sanki gözyaşları, durduramıyor ve avutamıyordu hiçbir yel. "Gidiyorum anne." dedi gözleri uzakları kurcalayan, varlığı yaşadığı anı tanımayan annesine. Kalktı yerinden, sevgi açlığını doyurmaya çalışan öksüz bir çocuk edasıyla uzandı, dokundu annesinin giydiği hasta gömleğinde kaybolan narin omzuna. İrkildi annesi, yakınından geçen sapan taşının soğukluğunu hisseden bir kuş misali, ürkek. Sindi camın pervazına, gömdü kafasını kendi zifir karanlığına. Kapıya doğru yılmış adımlarla, hiç kapanmayan, kabuk tutmayan cerahatli sorularıyla ilerledi. Açtı kapıyı, içeriden daha çok delilik kokan dış dünyaya.

Döndü son kez baktı annesine. "Yurtdışına göreve gidiyorum anne. On altı yıldır geliyorum ve bu sana son gelişim anne. Bir kerecik baksaydın yüzüme, bir kerecik konuşsaydın, kucaklasaydın bir kerecik. Ama yok bu hastalıklı dünyaya deli-

rerek katlanmayı seçtin sen, yani en kolay olanını. Beni, babamı hiç düşünmedin. Ama sana son kez söylüyorum anne. O gece benle babamın, dedemlerde yatması, sen ve iki kardeşimin evde yalnız kalmanız bizim suçumuz değildi. Sobadaki ateşin perdeyi, oradan da tüm evi tutuşturması bizim suçumuz değildi. Kardeşlerimin o alevlerin azgın dillerinde yok olması ne bizim suçumuz ne de senin ayılmayan yorgun bedeninin. Kardeşlerim toprağın altında çürürken, biz de toprağın üstünde köze bulandık anne. Onlar küle karışırken biz zamansız yellere savrulduk, araflarda kendi külümüze bulandık. Hoşça kal anne..." dedi ve odadan, hastaneden ve dahası bu şehirden hızlı adımlarla uzaklaştı. Ne annesinin gözünden akan üzüm tanesi büyüklüğündeki gözyaşlarının dudağının kenarında ağulu bir şaraba dönüştüğünü bildi ne de annesinin o gece geçirdiği sinir krizinin, tekleyen kalbini durdurmaya yettiğini bildi

Elmas Tunç

BOŞLUĞA DÜŞMEK (KÜÇÜREKÖYKÜ)

Bakışlarımın boşluğa kaydığını söylüyorsunuz. Hâlbuki ben zaten boşluktaayım. Düşüyorum, her gün, her gece dağlardan, tepelerden, şehrin içinden, hatta gözünüzden. Tutmuyorsunuz ellerimden.

Boşluk

Ne fotoğraflarda yer verdim ona ne sözlerimde. Onunla ilgili kısımları hep boş bıraktım. Kimi anladı, sustu. Kimisi anlayamadı; sordu da sordu. "Baba" kelimesi geçen boşlukların üstünü bazı sözcüklerle doldurdum da içimde bıraktığı boşluğu bir türlü dolduramadım.

Yücel Bilgin

TÜNEL

Bütün yazılarımda ve anlatımlarımda Şavşat'ı çok sevdiğimi, iyi ki burada doğduğumu belirtmiş ve beyanda bulunmuşumdur. Sakın çok mutlu, dört başı mağrur bir çocukluğumun geçtiğini düşünmeyin. Çocukluğumda, gençliğe geçiş yıllarımda çok yoksulluklar, çileler gördüm ve yaşadım. Ama nedense hiç bu memlekette kırılmadım, darılmadım. Hele anneme babama hiç kırılmadım, onları sorgulamadım, suçlamadım. Çünkü eğitimsiz, ilkokulu okumamış insanlar, kendilerini feda ederek ancak bu kadar mücadeleye yapabilmişler. O yoksulluk, sefalet ve mücadele beni daha çok pişirdi. Hayata bakış açım çok genişledi. Empati yapmayı, azla yetinmeyi öğrendim.

Çocukluk dönemimde, insanlarımız fakirlik ve yoksullukla boğuşuyorlar. Kendi ürettikleri kendilerine yetmiyor. Bunun en önemli nedenin cehalet olduğunu düşünüyorum. Bir nedeni de ne Osmanlı döneminde ne de Cumhuriyet döneminde Artvin ve çevresine hiç yatırım yapılmamış olması. Sanırım sınır ili olması ve kırk yılı aşkın bir süre Rusya yönetimi altında olması daha çok engellemiş yatırımları. Ne annem ne de babam okula

hiç gidememişler. Hele babam bunun acısını hayatı boyunca çekti ve anlatırdı. "Beşinci sınıfa kadar okula gitseydim eğer askerde Ali Okulu'na gitmezdim. Tüm mal varlığımı bağışlardım," derdi devamlı. Ben de ona hak veririm. Asıl kendime değil ona üzülürüm. Ben okuma şansı buldum ama onlar ilkokul olsa dahi bu şansı bulamadılar. O zamanlar merkez köyler hariç, Şavşat'ın bütün köyleri bu durumdaydı. Bin dokuz yüz ellili yıllarda bölgemize bir güneş doğmaya başlıyor. Kars'ın Susuz ilçesinde açılan Köy Enstitüsü Cilavuz... İlkokuldan sonra zeki ve parlak bir grup öğrenciyi basit bir sınavla alıp yatılı olarak okutup öğretmen olarak ülkenin en ücra köşelerine gönderiyorlar. Onlardan bizim köylerimize ve ilçemize de geliyorlar. Bunlar, adeta yöremizin kaderini değiştiriyorlar. Beyinlere 'insanların fakir olması bir kader değildir' düşüncesini yerleştiriyorlar. Bunlar tam bir mucize yaratıyor. Gerek kıyafetleri gerek mücadeleleri, bilgileri ile tüm yöre ve köy halkına örnek oluyorlar. Bütün anne babalara rol model oluyorlar. Anne ve babalar şöyle diyorlar. "İşte benim çocuğum okuyup böyle olmalı. Yeter ki çocuğum okusun; gömleğimi satar

okuturum." Bu laf bir efsane şeklinde herkesin dilinde dolaşıyor. Bu düşünce sadece lafta kalmıyor. Kız erkek ayrımı yapmadan herkes çocuğunu ilk ve ortaokula göndermeye başlıyor. Ama bu öyle kolay olmuyor. Çünkü çocuklar, hayvan otlatır, tarlada bahçede iş yapar, aile bütçesine katkıda bulunurlar. Çocuk okula gidince aile bu katkıdan mahrum kalır. Ayrıca okul masrafları da bunun cabası. Anne ve babalar kendi yemesinden içmesinden keserek, tasarruf edip çocuklarını okutmaya başlıyorlar.

Benim yaşadığım mahallede okul yoktu. En yakın okula beş kilometre mesafe vardı. Okul zili çalmadan iki saat önceden kalkardık yataktan. Yedi yaşında ayağımızda kara lastik, sırtımızda bezden yapılmış çanta asılı, arkadaşlarla grup halinde yola çıkardık. Sonbaharda bu yolculukta bir sıkıntı olmazdı. Çünkü hava sıcak, yollarda kar tipi olmadığı için mutlu bile olurduk.

Ekimden sonra kar yağardı. Yollarımız karla kaplanırdı. Havalar soğurdu. Üzerimizde kalın giysiler yoktu. Mont, atkı, bere, eldiven gibi giysilerin varlığından bile bihaberdik. Okula giderken, gelirken büyük öğrenciler önden tek sıra halinde yola koyulurduk. Köyümüz 2000 metre rakımda kurulu olduğu için, çok korkunç soğuklar olurdu. Saçımız sıfır numara ile tıraşlı, giydiğimiz giysiler ise altta uzun bir

don, üzerinde askılı pantolon, üst giysiler ise içte gömlek, onun üzerinde siyah bir önlük, başka hiçbir şey yoktu. Sadece ellerimizi soğuktan korumak için pantolonun cepleri vardı. Elbisemizin olmayışını, havanın soğukluğunu, yaşantımızın neden böyle olduğunu hiç mi hiç sorgulamazdık. Çünkü başka bir hayatın olduğunu bilmezdik.

Bir gün öğleden sonra ders yapıyorduk. Öyle yoğun bir kar yağışı başladı ki, dondurucu kuzey kutup soğuğu ile birlikte şiddetlenen fırtına, tek iz olan yolları anında kapatmıştı. Bizim evimiz okula arkadaşlarımızinkinden uzak olduğu için bizi okuldan erken bıraktılar. Öğretmenlerimiz "Peraneliler -ikamet ettiğimiz mahallemizin adı- hazırlanıp hemen yola çıkın," dedi. Sınıftan çıkınca korkunç manzara bizi karşıladı. Kulaklarımızı ve çıplak olan başımızı soğuğa ve rüzgâra karşı korumak için, cebimizde taşımamız mecbur olan küçük bez mendilimizi çıkardık. Okulu rüzgâra karşı kendimize cephe alarak mendili üçgen şekline getirdik. Başımızdan başlayarak, kulaklarımızın üzerinden geçirip, çene altından düğüm atmamız gerekti. Ancak işin kötüsü mendil, küçük olduğu için uçları birbirine bağlanmıyordu. Çenemin altında düğüm atılmıyordu. İlk düğümü atıyor, ikinci düğümü bir türlü atamıyordum. Tabii bunda ellerimin üşümüş olması, yaşımın küçük olması, el kaslarımın gelişmemiş

olması da etkiliydi. Zar zor ikinci düğümü atıyorum. Bez çantamız sırtımızda, büyük arkadaşlarımız önde, tek sıra yola koyulduk. Kuzeyden esen kutup rüzgârına karışan kar taneleri, bedenimize, çıplak başımıza ve yüzümüze düşünce suratımızı ateş gibi yakıyordu. Tabii bu deneyimi yaşamayan ne anlatmak istediğimi anlayamaz. Tepeye çıktığımızda rüzgâr şiddetini daha da artırdı. Yüzümüz, kulaklarımız donmak üzereydi. Bu durum, organlarımızı farklı bir organ ya da sonradan takılmış bir aparatmış gibi hissetmemize neden oluyordu. Kanımız içimizde donmak üzereydik. Tam zirvede tipi, karı temizlemişti. Sanki buraya hiç kar yağmamıştı. Tepeden aşağı, yokuşa doğru yöneldik. Üç yüz metre sonra küçük bir tepe daha vardı. Yolumuz, o tepenin üzerinden geçiyordu. Gel gör ki fırtına büyük tepeden aldığı karı küçük tepeye yığmıştı. Biz yöresel olarak o kar yığıntısına kürtük derdik. Ben de bu ismi kullanacağım. Öyle bir kürtük oluşmuş ki, en az dört metre yükseklikteydi. Bizim oradan geçmemiz imkânsızdı. Kürtüğün alt tarafında Eskimoların evi gibi bir mağara oluşmuştu. O mağaraya girdik. O kadar sıcak ki, ev gibi geldi bize. Biraz dinlendik, uykumuz geldi. Şimdi anlıyorum ki, hipotermi -vücut ısısının normalin altına inmesi- oluşmuş vücudumuzda. Bizden büyük abilerimiz buradan geçmenin tek yolunun tünel açmak olduğuna karar verdiler. Sıra ile elleri ve başı ile karı delmeye başladılar.

Yorulan bırakıyor diğeri başlıyordu. Uzun bir çaba sonunda bir kişinin sığacağı kadar bir tünel açtılar. Büyük bir iş başardıkları için naralar atmaya başladılar. Biz küçükler de onlara katıldık. Sıra ile kar tüneline geçtik. Kar, fırtına, soğuk içinde büyük mücadele ile evimize vardık. Evde bizi ailemiz normal bir günmüş gibi karşıladılar. Çünkü kış boyu ve ilkbahar gelinceye kadar onlarca böyle vakalarla karşılaştık. Anlıyorum ki bu tür olaylar ailemizin yaşam tarzından sadece birisi, yani abartılacak bir şey yok...

Sude Yenin

İMKÂNSIZLIKLAR ÜZERİNE KURULU BİR AŞK HİKÂYESİ: NÂZİM VE VERA

Nâzım Hikmet ve Vera'nın zorlu ve sancılı geçen aşk hikâyesine geçmeden önce, Nâzım Hikmet Ran hakkında birtakım bilgiler vermek istiyorum. Nâzım Hikmet'i sanırım yazdığı romantik şiirleri, sevgili eşi Piraye Hanım için yazdığı, 'Piraye'ye Mektuplar' kitabındaki 'Piraye, gel. Sana muhtacım.' dizelerinden ve 'Piraye öldü aşkıdan, yine de dönmedi Nâzım'a.' sözünden de çoğumuz tanıyoruzdur. Zaten böyle çarpıcı ve yüreğe dokunan sözlere sahip olan dizeler insanın aklına bir kez kazındığı zaman, merakımıza yenik düşüp illaki bu satırların sahibini ve hikâyesini birçoğumuz hemen araştırmaya başlamışızdır. Nâzım Hikmet Ran, Türkiye'de serbest nazımın ilk uygulayıcısı ve çağdaş Türk şiirinin de en önemli isimlerindedir. Günümüzdeki pek çok şairi de bu yönüyle etkilemiştir. Yazdığı ilk şiirleri ölçülü ve uyaklı olmasına rağmen sonraları serbest şiire yönelmiştir ve böylelikle serbest şiirin tanınmasını ve yerleşmesini sağlamıştır. Divan ve Halk şiirinin özelliklerini çağdaş anlayışa sahip bir şekilde kaynaştırmıştır. Eserlerinde ise son derece başarılı ve canlı bir dil kullan-

mıştır. Şair sıfatının yanında, aynı zamanda oyun yazarı, romancı ve anı yazarıdır. Edebiyatta ise daha çok romantik akımı temsil eden bir şair ve yazardır. Şiirde kullanılan ve kullanılmayan sözcükler diye bir ayırım yapmamaktadır. Dizeleri, kullanmaya getirdiği özgünlükle de özgür koşuk biçiminin gelişmesinde büyük bir yeri vardır. Aynı zamanda mektup ve öykü türlerinde de eserler vermiştir. Şiirleri elliden fazla dile çevrilmiş ve eserleri birçok ödül almıştır.

Benim, Nâzım Hikmet ve şiirleriyle tanışmam Piraye Hanım ile yaşadığı aşkın sonucundaki o güzel şiirleri ile değil, 'Bir Ayrılış Hikâyesi' adlı şiirine rast gelmem ile başladı aslında. O dizeleri defalarca okuyup, uzun bir süre etkisinde kalmıştım. Sonradan öğrendim ki o şiirinin de hikâyesi başkaymış. Türkiye'nin ilk kadın coğrafya öğretmeni olan Şukûfe Nihal ile olan ilişkisini anlatıyordu bu yüreklere dokunan şiiri. Özellikle bir dizesi var ki, gerçekten insanın kalbinin atışını hızlandırıyor ve ilişkilerinin boyutunu da bize göstermiş oluyor aslında.

'Sen yürümelisin, beni bırakarak. Kadın sustu, sarıldılar. Bir kitap düştü yere, kapandı bir pencere. Ayrıldılar...' Belki kavuşup ayrılan çiftlerden oldular, belki de Nâzım Hikmet, Şukûfe Hanım'dan hiç karşılık görmeden bu aşk da şiirlere hapsoldü ve raflarımızda yerini aldı. Kim bilir?

Böylesi aşk dolu şiirler yazacak kadar aşka mı âşıkty Nâzım Hikmet, yoksa yanlış sevdalara yelken açsa bile yüreğine söz geçiremediği gibi, dizelerine mi gömecek kadar sevdalı mıydı âşık olduğu kadınlara? Belki de ikisine birden sahipti, bunu da bilemeyiz. Ne aşktan vazgeçebilmişti ne de yazmaktan. İşte bu yüzdendir ki, Nâzım'ın dizelerini okuyan her insan bir parça da olsa kendisinden izler bulur şiirlerinde. Kimi imkânsızlarla boğuşup, sevdasını içine gömerken kimisi de zorlu ve sancılı bir aşkla kıvransa da yüreğine söz geçiremediği için kendini yine Nâzım'ın satırlarında bulur. Nasıl bir aşka düşerseniz düşün, illaki kendinizi bir anda Nâzım Hikmet okurken bulabilirsiniz.

Yaşımız küçük olduğu zaman, henüz farkında olmadığımız ve bize tatlı bir karın ağrısı belirtisi ile baş gösteren 'aşk' kavramını oyun zannediyoruz fakat yaş aldıkça, hele ki toyluk zamanlarını geçtiğimiz dönemlerde aşk canımızı acıtan bir olguya dönüşebiliyor. Oyun zannettiğimiz, karnımızda kelebek etkisi yaratan bu duygunun yerini sancılı bir süreç alabiliyor. Mesela, hiç unutmam ortaokul-

da, o zamanlar aşk zannettiğim ama sadece bir hoşlanmaktan ibaret olan duygudan dolayı bir his içimi kıpır kıpır yapıyordu. Bize verilen müzik ödevinde bu hisleri beslediğim çocukla aynı grupta eşleşmiştik ve ödev gereğince bir tiyatro metni sergilememiz gerekiyordu. O zamanlar sergileyeceğimiz oyunu bir arkadaşım düzenleyip yazmıştı ve bana verdiği rolde ne şans ki sevdiğim çocuk ile sarılmam gerekiyordu. Metinde bu sahneyi okuyunca nabzım hızlanmaya ve kalbim gümbür gümbür atmaya başlamıştı. O zamanlar çocuktum, henüz aşk acısı çekmemiş belki de bu duyguyu her zerremde hiç tatmamıştım. Fakat bu duygu benliğime bu kadar sirayet etmemesine rağmen nasıl oluyordu da heyecandan kasılıyordum? Neden kalp atışımın hızından nefesim kesilir gibi olmuştu? O zamanlar hoşlanmak adı altında bile olsa bu duyguları anlık olarak hissetmiştim. Sevdiğinin kokusunu solumak belki de âşık olan insanlar için çok özel olan bir durumken, zaten metinde o sahneyi pas geçerek bu duyguyu da tam hissedemedim yok sayarak ödevime devam etmiştim. Nedendir ki, kaç yıl geçerse geçsin ilk aşkın, hoşlanmak zannettiğin duyguların bile kalpte bir yeri oluyor. Sevda demişken, artık Nâzım ve Vera'nın hikâyesine giriş yapabiliriz. Piraye, Münevver, Şukûfe Nihal, Galina ve Vera... Aslında Nâzım'ın âşık olduğu ve uğruna şiirler yazdığı birçok kadın var lâkin kalbimize dokunan şiirlerinden ve

imkânsızlıklarla boğuştuğu aşkları arasında genelde bu isimler yer alır. Bu aşklar içerisinde Piraye Hanım'dan sonra belki de benim ruhuma en çok dokunanı şüphesiz ki Vera ile olan ilişkisi oldu. İlk başta yaşanamayacak kadar imkânsız olan bu duygu silsilesinde kaybolan Nâzım iken, daha sonra sevdiği kadın eşi oluyor. Nâzım'ın aldatmadığı tek kadın; Vera. Nâzım'ın, Piraye ile olan ilişkisini okurken peşinden çok koştuğunu, kapıldığını ve belki de hayatındaki 'tek kadın' olabileceğini zannederken Münevver'in araya girmesi ile kısa çaplı bir şok yaşadım. Çünkü bu denli âşık bir adam nasıl olurdu da dayısının kızına bir anda bu kadar tutulurdu? Geçirilen zor zamanlardan sonra tam da Piraye'sine kavuşmuşken Münevver de nereden çıktı, diye sormadan edemiyor insan. Piraye, zaten tüm bu olanlardan sonra, kırılan gururu ile beraber Nâzım'a bir daha dönmüyor ve hayatına da kimseyi almıyor. Piraye'nin aşkından sonra Vera ile olan hikâyesini okuyunca, ne kadar yanlış bir ilişki olursa olsun Nâzım Hikmet yine dizelerinde kendini konuşturuyor ve ortaya aşk kokan cümleler çıkıyor.

'Gel dedi bana,
Kal dedi bana,
Sev dedi bana,
Öl dedi bana,
Geldim...
Kaldım...
Sevdim...
Öldüm...'

Bu dizeleri okuduktan sonra ne kadar

yaşanmaması gereken bir ilişki olsa da insanın içine işliyor yine de. Nâzım Hikmet'i okurken aşkı yaşıyor insan. Bir dizesinde yaşamazsanız bile o aşkı ilişkinize kadar hissederken, bir diğer dizesinde sanki o aşk acısını siz çekiyormuş gibi yüreğiniz dağlanıyor.

1951 yılında Moskova'ya giden Nâzım, o sıralar Münevver ile evliydi ve Mehmet adında bir de çocukları vardı. Moskova'da karısını, oğlunu ve ülkesini özlerken, aslında kalbine söz geçiremeden birini koyacağını kim söylerdi ki? Ama olmuş işte. Kalp bu, uslanmadan birini hayatımıza almak için bizden izin istemez. Odayına birini yerleştirir ve o an aşk başlar işte. Yanlış, imkânsız, yaşanmaması gereken bir aşk olsa bile bu, söz dinlemeyen bir çocuk misali çarpmaya devam ederek o kişinin adını fısıldar bize. Gelgelelim bu aşkın başlangıcına... Soyuz Multifilm Enstitüsü'nden Arnavut giysileri hakkında bilgi almak için gelen Valentina Brumberg'in yanında arkadaşı Vera Tulyakova vardı. Nazım daha o anda, görür görmez âşık oldu Vera'ya. Âşık oldu olmasına lâkin arada o bahsettiğimiz engeller, uçurumlar vardı. Kolay olsaydı adı aşk olur muydu zaten? Sancılı geçen süreçler, oflanıp pufılanan anlar, geçmek bilmeyen saatler olmadan bir anlamı kalır mıydı aşkı yaşamamızın? Kolaylığı olduğu kadar elbette ki zorlukları da olmalıydı. Olmalıydı olmasına da, Vera'nın evli ve bir çocuğunun olması, üstelik Nâzım'ın

da aynı durumda olması bu aşkı taşımaya çalışırken, sırtına yüklediği yanlışların ardında debelenip dururken ne kadar sağlıklı yürüdü? Ya da doğru soru şu olmalıydı; bu ilişki yürür müydü?

Her ilişkide olabileceği gibi, bir de bu engellerin arasına yaş farkı eklenmişti. Nâzım, Vera'nın ölmüş babasından bile altı yaş büyüktü. Ama bütün bunlar Nâzım'ın kalbine engel olmadı tabii. Aşk engel tanır mı sorusunun yanıtı belki de bu engellerde gizliydi. 'Saçları saman sarısı, kirpikleri mavi, kırmızı dolgun dudaklı' dediği Vera'ya perestiş (delicesine sevmek) bir şekilde âşık olmuştu.

Nâzım'ın Vera'ya âşık olmasının ardından iki yıl sonra 1957'de Vera, üzerinde çalıştıkları senaryonun kabul edildiğini söylemek üzere Nâzım'ı aradı. İş için tekrar bir araya geldiler ve Vera o anda evli olduğunu Nâzım'a söyledi. Nâzım zor günler geçirmeye başladı. Üstelik kendisi de aynı durumdaydı, evliydi ve karısını hâlâ seviyordu. İki kadın, bir adama mı dönüşmüşlerdi yani? Arada kaynayan çocuklar da cabası tabii. Yok sayıp, arkasını dönüp gidemeyeceği kalbi de buna eklenince zor zamanlar başladı o günlerde. Vera ise evli olması sebebi ile Nâzım ile olan ilişkisini bitirmek istiyordu. Nâzım'dan uzaklaşabilmek adına eşi ve çocuğu ile beraber Kafkas kasabasına tatile gitti. Nâzım da onların peşinden aynı yere gitti tabii ve burada Vera'ya

birçok şiir yazdı.

1958 ve 1959 yılları arasında birlikte 'İki İnatçı' isimli oyunu yazmaya başladılar. Bu oyun sahnelenmeye başladığında bir daha ayrılmayacaklarını da anlamış oldular. O güne kadar Nâzım ile olan ilişkisini kesmek isteyen Vera da ona âşık olmuştu.

'Günler ve geceler sabırsızlığa koşuyor, seni bekliyorum, geçen zamanla seni soluyorum.' Vera da bu satırlar ile aşka düşmüştü artık. 18 Kasım 1960'ta evlendiler, birbirlerine büyük bir tutku ile bağlanmışlardı. Beraber birçok ülkeyi ve şehri geziyor, çeşitli toplantılara ve konferanslara katılıyorlardı. Nâzım, hayatı boyunca yaşadığı zorlukların ve çektiği acıların sonunda Vera ile ikinci baharını yaşıyordu âdeta. En güzel ve özel şiirlerini onun için yazdı, kalbimize dokunan satırlarını da şiirleri ile bizlerle buluşturdu.

1963 yazında birlikte şehirden uzak bir yere gittiler. Nâzım'ın akli ise hep ölümdeydi bu süreçte. 3 Haziran günü kapıdaki mektupları alırken birden yere yığılıp kaldı Nâzım, kalp krizi geçiriyordu o an. Hastaneye gittiklerinde ise çoktan gözlerini yummuştu, bu hayattaki yolculuğu sona ermişti.

Böylelikle, ömründe ikinci baharını yaşadığı, hiç aldatmadığını söylediği kadını bu dünyada bırakarak sonraki yaşamında yerini almıştı. Bu aşktan

da geriye bolca şiir ve söz kalmıştı. Bazen 'ah' edilen, bazen ise etkisinden çıkamadığımız bu dizeler de bize kalmıştı. Vera, yaşına, evliliğine rağmen kalbinin sesini dinleyerek Nâzım'a tüm imkânsızlığı ile adım atmıştı, Nâzım da sevdiği kadını hayat arkadaşı, eşi yapmıştı. Ölümsüzlüğe atılan bir adım da bu aşktan gelmişti işte. Bitmeyen aşkları satırlarda anlam bulacaktı artık. İmkânsızlıklar üzerine kurulu bir aşk hikâyesi; Nazım ile Vera'da, ebediyen insanların gönlüne taht kurdu artık.

Yazımı noktalamadan önce, Nâzım'ın Vera için yazdığı sözlerden etkilendiklerimi sizinle de paylaşmak isterim.

'Lanet olsun, ne muazzam şey seni sevmek.'

'Ve işte ben. Dün senin sesini işittiğimde dünyanın en mutlu insanı oluverdim. Hep bizi, seni ve beni düşünüyorum.'

'Bugün cumaymış, yarın cumartesiymiş, çoğum gitmiş de azım kalmış, umurumda değil.'

'Saçları saman sarısı, kirpikleri mavi karım benim.'

Böyle aşklar artık var olmasa bile, hâlâ yaşatılan o aşklar için diyelim o zaman...

Ali Demir

ARTIK BEN DE ÜŞÜYORUM

Dışarıda iki gündür aralıksız yağan karın yerini kuru bir ayaza almıştı. Dillere pelesenk olmuş Ankara'nın ayazına rağmen araçların ve insanların yoğunluğundan yağın da yerde durmayıp erimiş, geriye vitrinlerden kaldırımlara vuran ışıkların parlattığı çamurlu bir ıslaklık kalmıştı. Hiç sevmediğim, bir türlü alışamadığım bir görüntüydü o yıllarda. Bana sorsaydınız benim mevsimim yazdı. Gecenin, gündüzün sıcaklığını, her yerin temiz ve kuru olmasını pek bir önemserdim, ta ki onunla tanışıncaya kadar. Şubat ayının başlarına denk geliyordu galiba, onunla Ankara'nın en işlek yerlerinden biri olan Kızılay'ın Sakarya Caddesi'yle Mithat Paşa Caddesi'nin kesiştiği noktada olan karşılaşmamız.

Vakit gece yarısına yaklaşmıştı. Cadde boyunca yan yana uzanan binalardaki ışıkların birkaçı dışında çoğu sönmüş, dışarıya içeriden bile rahatlıkla hissedilecek derecede soğuk bir hava hâkim olmuştu. İnsanlar tek tük sokaklardan çekilmiş, yerlerini sokak hayvanları ve kimsesizler almıştı. Şimdi buzdağının görünmeyen yüzü sular üstündeydi. Her gece olduğu gibi bu gece de bir ölüm kalım mücadelesi yaşanacak, karnını doyurup sıcak bir yer bulanlar şanslı, şanssızlar ise gecenin sabahına varma-

dan ya bir çöp tenekesinde ya da kimsesizler mezarlığında bu adaletsiz savaşın kaybedeni olacaktı. O, o gün ve sonrasındaki günler şanslı olanlardandı. En azından sıcak bir yer konusunda. O zamanlar elimden ancak bu kadarı gelebiliyordu. Onu ilk gördüğümde, daha doğrusu ilk fark ettiğim de tedirgin ürkek bir hali vardı. Birkaç kere önümden gelip geçtiğini sonraları hatırlayacaktım. Sağı solu kolaçan etmiş, kimsenin olup olmadığına bakmıştı. Emin olduğunda arkasından çıkardığı karton kutuyu da beraberinde getirip usulca ayaklarıma sermişti.

Dalgalı kirli kumral saçları, iri siyah gözleri, yenmiş tırnaklı elleri olan on üç on dört yaşlarında sıska bir oğlan çocuğuydu. Kirli ve ıslak olan kıyafetlerinin ona ait değilmiş gibi bir görünümü vardı. Her kıyafetinin bir yerinden yoksulluğuna rağmen bolluk akıyordu. Dizlerine kadar uzanan kazağı, vücuduna göre büyük duran ayakkabıları, ellerinin kaybolduğu kabanı... Sadece kıyafetlerinin içinde değil, şu kısacık yaşamında kaybolmuş gibiydi. Esmer yüzünün uzun zamandır suyla karşılaşmamış bir hali vardı. Kir pas içindeydi. Onu arındırmak için su lazımdı ancak her şeyden önce mevsim kıştı. Onun bunu sorun eder gibi

bir hali yoktu. Beğenilmekten önce ısınmak, karnını doymak ve hayatta kalmak gibi bir öncelik listesinde yüzünün kiri fark edilmeyecek kadar aşağılarda yer alıyordu.

Bir gün nereden bulmuşsa bulmuş bir yastıkla çıkageldiğinde; o kirli yüzünün bu kadar keyifle güldüğünü ilk defa gördüm. Başkası için anlamını kaybeden, değersizleşen bir eşyanın başka biri için bu kadar anlamlı, bu kadar değerli olduğunu görmesem inanmazdım. Gülen siyah gözlerinin içine adeta bir yıldız gelip oturmuştu neşeden. Zamanla ekmeğini, suyunu getirdi. Gündüzleri uğramazdı ama yine de ben onu zaman zaman sokaktan gelip geçerken görürdüm. Amaçsız dolaşır gibi bir görünümü vardı aynı sokaktaki kediler ve köpekler gibi. Bu yüzden ona da diğer insanlar, aynı kedilere ve köpeklere davrandıkları gibi davranırlar, gücü yetenler iter kalkar, gücü yetmeyenler yollarını değiştirirler, bazıları da eline üç beş bir şeyler sıkıştırırdı.

Adını hiçbir zaman öğrenemedim onun. Umursamadığımdan değil. Bir kez olsun ona adıyla hitap edildiğini duymamıştım! Duysam bilirdim ve bir daha hiç mi hiç unutmazdım. Onun için arkasından sokak çocuğu diyorlardı ama ben bilirdim ki bu onun adı değildi. Nasıl mı bu kadar emindim? Bu kelimeye bir kez olsun kafasını çevirip baktığını görmedim...

Bir gün yanında bir arkadaşıyla çıkageldi. Sarı tüyleri olan kuyruklu arka-

daşının sonradan öğrendiğime göre adı Kral'dı. Kimsenin görmediğine emin olduktan sonra onu da karton kutu, yastık gibi içeri aldı. Yaşlı ve hasta bir görünümü vardı Kral'ın. Islanmış tüylerinin altından vücuduna yapışan kemikleri sayılır gibiydi. Uzun süredir sokaklarda olmalıydı ve doğru dürüst beslenmiş gibi görünmüyordu. Isındıkça kendine geldi Kral, kuyruğunu sağa sola sallayarak sokaklarda düşürdüğü neşesini yeniden bulmuşa benziyordu.

O günden sonra Kral'la birlikte gelip gider olmuşlardı. Gece geç saatte kimselerin olmadığından emin olduklarında gelirler ve yine sabah, güneş doğmadan kimselere görünmeden kalkar giderlerdi. Gün boyunca onca işin arasında aklım hep ikisinde olurdu. Ne yerler ne içerler, nerelerde kiminle dolaşırlar? Onca insan gelir gider birçoğunun adını sanını, ne kadar parası olduğunu, borçlarını, taksitlerini bildiğim halde o kadar insan yoğunluğu arasında gün boyunca kendimi o kadar yalnız hissedirdim ki, ta ki Kral ile O'nu gecenin sonunda sokağın başında görene kadar. Hiç bir şey onları gördüğüm andaki kadar mutlu etmezdi beni. Ne güler yüzlü bir müşteri, ne başımın üstündeki çatı, ne de cebimdeki para miktarı...

Kral değişmişti zamanla. İlk günkü gibi zayıf, sıska, hastalıklı görünmüyordu. Semirmiş, kemikleri görünmez olmuş, tüyleri de giderek yoğunlaş-

mişti. Eskisine göre iyi beslenildiği gözlerinin parlaklığından hemen anlaşıyordu. O ise aynıydı ancak Kral'dan sonra daha bir güler yüzlü olmuştu. Yastığa kafasını kor, arkadan Kral'a sarılır, dışardaki soğuk havaya karşı birlikte ısınırlardı. Nadir de olsa Kral ile konuştuğu olurdu.

-Kral! Harbiden kralısın biliyorsun değil mi? Tamam tamam sus, bir şey söyleme. İyi ki varsın, iyi ki yanımdasın. Keşke ikimiz içinde farklı olabilseydi her şey. Nerden mi çıktı şimdi bu? Bilmiyorum... Yok, yok biliyorum da nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum. Bana kızacaksın belki, belki bir daha benimle konuşmayacaksın ama bunu sana söylemem gerekiyor. Arkadaş değil miyiz seninle? Birbirimize yalan söylemek yoktu hani. O yüzden beni anlayacağını düşünüyorum. Bazen diyorum ki... Hayır, hayır hayır... Son zamanlarda çoğu zaman bunu düşünüyorum. Keşke yanımda şuan Kral değil de annem olsaydı. Öyle bakma bana. Seni istemediğimden söylemiyorum bunu. Ama ne biliyim hem annem olsaydı... O, ikimizin de annesi olur, daha iyi bakardı bize. Ne? Sen mi bakacaksın bana? Koruyacak mısın beni? İlahi Kral! Güldürdün beni. Anasının babasının korumadığını sen mi koruyacaksın?"

Korumuştu Kral, en azından korumaya çalıştı. Bırakıp gitmedi annesi, babası gibi. Kaçmadı. Sabahın o soğukunda kendisini ve onu sokağa atmak için gelen mavi şapkalı mavi

gömleklilere direndi. Dişlerini gösterdi, kendilerine bir ekmeği, bir suyu, sıcak bir yuvayı çok görenlere. Sesini yükseltti sesini kaybeden onca evsiz barksızların yerine. Direndi, direndi, direndi... Bir dost, bir arkadaş, bir köpek ne kadar direnebilirse o kadar direndi. Anasından, babasından çok direndi. Ancak o susuyordu önünde tırnaklarını taş zemine geçirip direnen Kral'ın ardında. Susuyordu çünkü sokaklar ona Kral'ın hiçbir zaman öğrenemeyeceği bir şeyi öğretmişti. Tek tek açmışlardı sığıntı yumruklardan parmaklarını, avuç içi gökyüzünü gösterene kadar yakmışlardı içinde dimdik duran yemyeşil ağaçları... Bir ses duyuldu öncekilere benzemeyen ve bir çığlıkla yere düştü Kral, alıp götürdüler bir daha direnmesine izin vermeden. O, bağırdı çağırdı gözyaşı döktü arkadaşının ardından, onun da elinden tutup söküp aldılar sıcacık kucağımdan. Biri kartonları aldı, yastığı bir diğeri. Ondaki geriye bırakmadılar hiçbir şeyi.

Sustum. Hiçbir şey diyemedim olup bitenler karşısında. Çünkü beni ilgilendirmiyordu, en azından o zamanlar böyle düşünüyordum. Karnım tok sırtım pekti. Diğerleri gibi aç açık da değildim... Hem Kral'ı yere düşürüp O'nu götürülenlerin arasında tanıdıklarım vardı. Pek samimi olmasak da iş icabı ayın on beşi dedin mi soluğu bende alırlardı. Birkaç kelimeyi geçmese de sohbetimiz, yine de aramızda bir hukukumuz vardı. En azından ben öyle olduğunu

düşünürdüm ta ki geçenlerde ayın başı olmadan bir arabayla gelip önümde durana kadar. Daha ben ne olduğunu anlamadan, tek tek söktüler, çevremdeki beni bu soğuk Ankara ayazından koruyan camekânları... Direnip itiraz edecektim olmadı. Meğirse her şeye susanın, zamanı geldiğinde çıkmıyormuş sesi soluğu... Titriyorum, birbirine vuruyor dişlerim. Bir bankanın ATM'si olarak artık ben de üşüyorum...

İsmail Okutan

KARANLIKTA

Uçan bir kuş, göğe kanatlarıyla dokundu, ben gördüm, ruhumla eşlik ediyordum ona çünkü. Beyaz, mor ve pembe çiçekler açmış ağaçlarla dolu bir bahçe olmuştu bulutlar. Sonra o kuşlar geri dönüp hızla aşağıya doğru süzüldüler, geçilmez vadilerin içinden geçip yere indiler. Göğün kalbine upuzun basamaklar inşa eden kuşlar beni yağmurla ve ıslak ışıklarla müjdelediler. İnce ince sakin bir yağmur yağdı. Derken o yağmura sevindi kuşlar, bütün herkes gibi. Yağmurun içine sevgi pütürcükleri dolmaya başladı kuşların kanadından.

Ben her yaşımda, her yerde böyleydim. İliklerime kadar, ağzıma kadar berrak ve saf bir sevgi ile dolu olurdu asude yüreğim. Ağılımızda yeni doğmuş bir kuzunun ayaklarındaki titreyiş gibi titrerdi kalbim. Çok sevdiğim o dağlara tırmanacak olsam, dizlerimdeki kuvvetle en yüksek noktaya kadar rahatlıkla gidebilirim. Kuşların ve çiçeklerin dilinden konuşur iken, çocukların sevgisi içimde iken ben her işe kalkışabilirim. Oradan geliyor çocuk gülücüklerine tutkunluğum. Kuşlar gibi kuşbakışı bakıyordu ruhum o esrik coğrafyaya. Oradan geliyordu mahsun gözlerine, katlanmış gizlerine, masum bakışlarına olan arşı alayı aşmış âşıklığım. Eski za-

manların geri gelmesini ne kadar çok istiyordum. O eski huzurun, o huşunun, o eski gecelerin, o eski iş güç koşuşturmalarının geri gelmesini ne kadar çok istiyordum. Yeni yetme uyuşukluklar gitmeliydi artık, silinmeliydi yeryüzünden. Annemin göğsünden nefes alıp sevgisinden beslenip babamın güven veren bakışlarıyla canhıraş, cansiperane çalışmak istiyordum yine. Ay gördüm oyunu oynardım dolunay ışığında o gizemli, güzel gecelerde. Dağa, doğaya ve doğuya âşık bir ruhla kuytu noktalarına doğru yaklaşırken içime nakşedilmiş olurdu babaannemin boynuma dolanan, saçlarımı okşayan bakışları.

Kendime sığmazdım, coğrafyaya sığmazdım doru atlarla doruklara doğru akıp giderdim sanki. Damarlarıma dolan sonsuzluk iksirini, oksijenini taşırdım, çıkmazdı hiç içimden huzur. Kanımda dolaşan huşuydu bana güç veren. Göç veriyordu kalbim dışarıya. Beni yine o eski huzura ve huşuya çağırın bir çağrı duydum. Coşkulu bir deniz oluyordu gözlerim.

Evler, köyler, ülkeler dolaşırdım, yakamozlar oluşurdu içimde. Hüznüm sevinç ile birlikte kabarıp taşardı yatağından.

Bıçak gibi karnımı delerdi çığlıklar.

Her sabah kuşlarla hasret kokulu çağrılar gönderirdim evlere. Orada yaşamasam da hissediyordum her an orayı, onunla yaşamasam da yanımda değil içimde hissediyorum onu her an. Hissettiği kadar yaşar hayatı her insan. Hissiz, duygusuz, muştusuz ve mutsuz bir hayat, hayat değildir aslında. Öylesine geçip gitmiş, israf olmuş günlerdi işte.

Belli bir saati yoktu, kalbimin içinde her an görüşüp hasret gideriyordum onunla. Yağmur olup gönlümün susuz topraklarına yağıyordu usulca. İçimdeki yanardağ püskürdü yine her yöne. İçimin bütün direk lambaları yandı. Dinledim kendimi umutların içinde. Dinlendirdim kendimi biraz arafta. İtiraf ve pişmanlık oluşan birçok karanlığı aydınlattı içimde. Vicdanımın süzgecinden geçirdim bütün eylemlerimi. Hüzünler dağılıyor duvarlarında, o sırada yüreğimin duvarlarını siyaha boyuyordu, boyuna. Göğsüme batan deli saçma bir ıstırap kanattı işte yine içimi.

Sonrası sessizlikti. Sonra siyaha dönüştü kızılık. Kalabalık yalnızlığa, sessizlik gürültüye, gürültü patırtıya gebeydi. Kuşların gök katlarına inşa ettiği merdivenlerden inmeseydim keşke. Uzak dursaydım keşke tünelin çıkışından. Dolunayda çıktığım yolculukta doru atım hiç yorulmadan vardı doruklara. Küt küt atıyordu kalbim. Sıcak tenim soğumadan yeniden çıktım yeni bir

yolculuğa, kanatlanarak gidiyordu yine doru atım.

Üstüme devrilecekti gök, merdivenleri çektim. İçimde kopan hasret tufanı sükûnete erdi sonra. Sıcak bir vuslatla sona erdi yolculuğum. Karanlığın bittiği yerde ben de bittim.

Nihal Danışman

GÖKYÜZÜNDE TREN VAR

Hafize kadın, ahretliği Suna ile hasbihalini akşam ezanı okunana kadar sürdürdü. Köyde olan biten her şeyi ilk önce Suna kadın haber alır, ancak ondan sonra, köy halkı öğrenirdi. Hafize kadın da Suna'nın en yakın arkadaşı olduğu için onun da bilmediği duymadığı bir dedikodu olmazdı. İki yaşlı kadın kendi gelinlerinden tut, köydeki bütün gelinleri gün boyu tek tek çekiştirdiler. Hafize kadın, en çok gelini Ayşegül'ün müsrifliğinden şikâyetçiydi. Suna kadına gelince o, gelininin akşama kadar o mahalle senin bu mahalle benim gezip durduğunu, çoluğuna çocuğuna bakmadığını anlatır dururdu.

Akşam ezanı okunurken, Hafize kadın ahretliğine veda edip, yolun hemen karşısındaki kendi evlerine geçmek üzere kalktı. Ancak, daha avlu kapısına varmadan evin bütün ışıklarının yandığını görünce kan beynine sıçradı. "Ah Ayşegül Ah! Sen adam olmazsın!" diye söylendi yüksek sesle.

Avluyu geçip daha üç yıl önce yeniledikleri, ona göre konaklardan daha güzel evinin giriş kapısını açarak içeri girdi. Ayakkabılarını ayakkabılığa koyduktan sonra, oturma odasının kapısını sertçe itti. Gelini Ayşegül, kumaşa teyel

yapmakla meşguldü. Hafize kadın, gençliğinde yaşadığı kaynana zulmünün, fakirlikle geçen yılların, mutsuz geçmişinin sorumlusu, gelini Ayşegül'müşçesine hırsla hışımla bağırdı. "Kız gelin! Ne diye bütün ışıkları yakıverdin yine? Elektrik parasını baban mı ödeyiverecek..."

Ayşegül gelin, elindeki işe o denli dalmıştı ki, kayınvalidesinin bağırtısıyla yerinden sıçrayınca iğne parmağına batıverdi. "Ay! Ne bağıryorsun kız ana? Bak sen bağırınca iğne parmağıma girdi." Hafize kadın, "Ezan saatinde iş mi olurmuş? Girer tabii!" derken Ayşegül'ün parmağına bir kez bile bakmadı. "Işıkların halî ne öyle?"

Ayşegül gelin,
"Çocuklar açmış her hal." dedi, parmağındaki kanı silerken... Sesi cılızdı. Hafize kadının öfkesi dinmemişti hâlâ.

"Senin görevin ne kız Ayşegül... Gündüzler çuvala mı girdi Akşam akşam eline o işi almışsın."

Ayşegül gelin, derinden bir of çekerek elindeki kumaşı topladı ve dolaba kaldırdı. Evlendi evleneli, kocasının anne ve babasıyla beraber yaşıyorlardı. İki çocukları da burada doğmuştu. Geçen yıl, iyice eskiyen, kerpiç köy evini yıkarak betondan büyük bir ev yapmışlardı. Kocasını ile mutlu bir hayatı olsa da, kayınvalidesi ömründen ömür götürmüştü. Hafize kadının söylenmesi dursun diye mutfağın, sonra da diğer odaların açık kalmış bütün ışıklarını kapattı. Kayınvalidesine duyurmak için yüksek sesle söylendi.

“Sanki ışıkları ben açtım. Hilmi Babanın ya da çocukların açmadığı ne malum! Gücün ancak bana yetiyor senin...”

Kayınvalidesinin duyduğundan emin olmak için durdu, dinledi sonra biraz daha söylendi. Biraz da olsa içi soğumuştur dinledi. Banyoya girip abdestini tazeledi. Akşam namazını kılmak üzere yatak odasına girdi. Işığı yakmadan ayın odaya vuran aydınlığıyla namazını kıldı. Namazı bitmesine rağmen on beş, yirmi dakika daha odada oyalandı. Çocuklar küçük odada televizyon izliyorlardı. Kayınvalidesinin yanına döndüğünde, sokak lambasının ölgün ışığı altında onu otururken buldu. Yaşlı kadın, Ayşegül’ü görünce yeniden söylenmeye başladı. Besbelli hırsını alamamıştı.

“Bakiver hele gelin! Karanlık mı bu oda? Sokak lambası tam kapımızın önünde... Ay desen tabak gibi. Bak, eyi bak.”

Ayşegül, Hafize kadının tam seçilemeyen yüzüne doğru dönerek, “Aman anne!” dedi. “Karanlıkta oturacak halimiz yok ya! Hem sen mi ödüyorsun elektriği? Aslan gibi Kemalim öder her ay. Sen sıkma canını.” Hafize kadının canı daha da sıkıldı. “Tabi tabi.” dedi yüzünü buruşturarak. “Oğlum hep elektrik parasına çalışsın. Siz rahatınıza bakın.”

İyice bunalan Ayşegül, “Bu kadın mı yıllar geçtikçe çekilmez oldu, yoksa ben mi gitgide alinganlaşıyorum.” diye geçirdi içinden. Kayınvalidesinin duyması için yüksek sesle; “La havle vela kuvvete illa billahil azim. Sen sabır ver Allah’ım...” diye söylenerek odadan çıktı. Çocuklarının bulunduğu odaya doğru yürüyordu ki, her yer karanlığa bürünüverdi. Bütün köyün elektrikleri kesilmişti. Ayşegül, el yordamıyla dış kapıyı bulup, bahçeye ulaşmaya çalışırken kayınvalidesine söylenmeyi de unutmamıştı.

“Hafize Ana! Gözün aydın olsun, duaların kabul oldu bak... Hem de ne kabul... Bütün köyü tuttu duan...”

Kayınpederi Hilmi Baba, bahçede oturmakta olduğu sandalyede, geriye doğru kaykılmış halde uyuyakalmıştı. Ayşegül’ün sesiyle gözünü aralamaya çalışarak; “Ne oldu gelin kızım? Elektrikler mi gidiverdi ha?”

Ayşegül,

“Evet ya baba... Hafize Anamın duaları kabul oldu. Müjde!” dedi. Yaşlı adam, bir şeyler mırıldandıysa da ne dediği anlaşılmadı. Tam o sırada Hafize ana ve çocukların bağırıları duyuldu. Ayşegül onları karşılayarak altlarına birer sandalye verdi. Köy karanlığa bürünmüş olsa da, ay; ben ne güne duruyorum dercesine parlıyor, yıldızlar da ona eşlik ediyordu. Bulutsuz, güzel bir yaz gecesi idi. Az sonra, pırl pırl yanan yıldızların ve ay ışığının altında birbirlerini daha iyi görmeye başladılar. Ayşegül, durmadan kıpırdanan çocuklara “Sessiz olun bakem.” dedi. “Babanız az sonra gelir.”

İki yaramaz erkek çocuğunun aklına bin bir muziplikleri gelmekteyse de, babalarının az sonra evde olacak olması onları durduruyordu. Bu evde, en çok babalarından çekiniyordu yumurcaklar. Hilmi dede çocukları oyalamak için yıldızları sayma oyunu teklif etti. Hep birlikte, başlarını göğe dikmiş yıldızları sayıyorlardı ki, birdenbire, gökyüzünde o güne kadar görmedikleri tuhaf bir nesne gördüler. Uzun, kuyruklu uçurtma gibi ışıl ışıl bir şey vardı gökyüzünde. Tam üstlerinden geçen bu pırıltılı nesne hepsini son derece heyecanlandırmıştı. Hilmi dede,

“Aaaa! Bu da ne böyle? Bakın çocuklar, bakın! Ne geçiyor öyle?” diye bağırdı. Hafize kadın da başını gökyüzüne kaldırmış, eşinin işaret ettiği tuhaf nesneye bakıyordu. Hilmi dede “Gördün mü Hafize?” diye bağıınca;

“Abovvv! O ne ki Hilmi öyle? Trene benziyor. Gökyüzüne de mi tren koydular acep?” dedi. Hilmi dede, “Olur mu Hafize?” dedi. “Ne treni?”

“Niye canım; uçak oluyor da tren neden olmuyor?” Hakikatten vagona benzer, ışıl ışıl upuzun bir nesne geçiyordu üzerlerinden. Hafize kadın, “Kız Ayşegül yirmi, yirmi beş vagonu var bunun.” dedi. Oğlanlar, kahkahalarla güldüler. Küçük olanı yedi sekiz yaşlarındaydı, büyüğü de on. Büyüğün adı Ali, küçüğün adı Faruk’tu. Büyük olan, bilmiş bilmiş başını salladı. “Bence büyük bir uzay gemisi bu.” dedi. “Dünyayı işgale gelmişler.” Ayşegül, Ali’nin eline vurdu. “Çok biliyon sen.” dedi. “Hep çizgi film izlemekten beynin sultanmış.” Hafize Ana, bunun gökyüzü treni olduğuna emindi. “Durağı nerde acep bu trenin?” dedi. “Havaalanından mı kalkar bu da uçak gibi?”

Çocuklar gülüştüler. “Babaanne, sen de mi bineceksin trene?” Hafize Ana; “Densizler.” diye söylendi çocuklara. Yaşlı kadına göre her şeyden haberdar olan Suna kadın, karanlıkta süzüle süzüle geçen bu ışıltılı şeyi de mutlaka bilirdi. Yerinden kalkarak, karanlığı kanıksamış bir halde avlu kapısına doğru yürüdü. Hilmi dede, “Nereye gidiyorsun kız Hafize?” diye seslendi ardından. Hafize kadın bir cevap veremedi, avlu kapısında bir kadın silueti görüldü. “Hafize kız... Hafize!”

“ Hah!” dedi yaşlı kadın. “İyi insan lafının üzerine gelir. Muhakkak Suna da gördü o treni.” Suna kadın, yalpalaya yalpalaya vardı yanlarına. “O geçen neydi kardaşlar? Dünyanın sonu mu geldi yoksa?” Hilmi dede, küçümser gibi baktı kadına. “Felaket tellalı da geldi. Tam oldu.” dedi.

Hafize kadın, kendi âlemindeydi. “Yok anam yok, dünya çok değişti. Amerika’yı göreceksin, o anda oradaki de seni görececek diyorlardı da inanmıyorduk. Bak, Muhtar Ahmet nasıl konuşuyor, Amerika’daki oğluyla ?” diyordu başını sallayarak. “Eee!” dedi Ayşegül, “Uçak olurda tren olmaz mı? Tren koymuşlar gökyüzüne.” Oğlanlar “Uzaylılar geldi, uzay gemisi o.” diye bağırdılar.

Velhasıl, Ayşegül’ün eşi Kemal gelene kadar, türlü türlü iddialar havada uçtu, bir türlü anlaşamadılar. Kemal gelince gördüklerini ona da anlattılar, fakat o, eve fabrikanın servis aracıyla gelmiş ve hiçbir şey görmemişti. Elektrikler bir türlü gelmedi ve onların tartışması uyuyana kadar devam etti. Ertesi sabah işe gitmek için erkenden kalkan Kemal, kahvaltı hazırlayan Ayşegül’e seslendi. “Ayşegül, gel bak, haberlerde ne var?”

“Ne var Kemal? “

“Elan Musk’ın uyduları geçmiş dün gece Türkiye’den.”

“ O da ne ki? “

“Uydu uydu, internet uydusu.” Ayşegül’ün aklına pek yatmasa da, kayınvalidesi kalkınca, Kemal’den duyduklarını ona da anlattı. “Ana, dün gece gördüğümüz Elan Musk’ın uydularımış.” Hafize Ana, uykulu gözlerle Ayşegül’e baktı uzun uzun. “O ne demek kız Ayşegül? El âlemin uydurması da ne demek? Kendi gözümüzle görmedik mi treni?”

Faik Kumru

GAVUR PARASI

İsmail yakın bir arkadaşımды. Liseyi beraber okumuştuk. İsmail'in ailesinin maddi durumu iyi bir seviyedeydi. İki katlı bir evleri vardı. Babası, iyi kalpli, temiz yürekli, şefkatli ama oğluna karşı bir o kadar da baskıcı bir tutumu vardı. Bu haline izah getirirken, gençlik yıllarında öğretmen olmak istediğini, ancak arkadaş çevresinden dolayı bu hayaline ulaşamadığını ifade ederdi. Bu sebebe binaen, çevresindeki birçok insana güvenemediğini söylerdi defaten.

Babası, çocuklarının arkadaşlarını evine çağırıldığını, tanışmak istediğini, yanlış bir tarafı varsa bu durumunu ilk önce kendisinin tespit etmesini ve bunu da yerinde görmek istediğini tekrarlayıp dururdu. Babasının bu tutumu yanlış mıydı doğru muydu, kendi penceresinden bakınca, kendini haklı görür bir yanı vardı. Ne vakit konuşmaya başlasa, "zaman çok kötü oğlum," derdi. Halbuki, içinde yaşanan her devir, kendi doğrularını sergilediği gibi kendi yanlışlarını da içinde barındırıyor değil miydi?

İşte bu seçenekleri değerlendirecek ve kendi yolunu kendi iradesiyle belirleyecek olan da yine insanın ta kendisiydi. Bu tercihlere başka eller müdahale ettiğinde, yaşanan bu ömür, insanın kendi

hayatı olmuyordu nihayetinde. Herkesin kendi kaderini, bizzat kendisinin belirlediği bir yaşam, her karesi ile mutluluk ve başarılarla dolu oluyordu. Üstelik bunları bilen ve bunların da farkında olan birisi olarak, kendini engelleyemiyordu İsmail'in babası. Kötü biri değildi, ancak yaşamı da anlamlandırabilecek yüksek bir bilgi seviyesine çok da sahip değildi. Kendi zaviyesinden olayları değerlendirdiği için olsa gerek, yaşadığı çağın gerçeklerine çoğu vakit aşına değildi. Zira, her insan kendi zamanının bir çocuğu değil miydi? Dolayısıyla kendi devri geçmiş bir kişinin, kendi devri olmayan bir çağ için fikir yürütmesi ne kadar anlamlıydı? Belki yaşadığı tecrübeler ışığında, etrafını kırıp dökmeden, güzel ve ikna edici bir lisan ile yaşadığı bu hayat tecrübelerini hem çocuklarına hem de sevdiği diğer insanlara aktarabilirdi. En esaslı ve en mühim nokta da burada kullanılan üslup ve tercih edilen yolun hayati bir öneme haiz olduğu gerçeğiydi.

İsmail ile ben, doksanların başında liseyi bitirmiştik. Ben, her sene olduğu gibi, o sene de okulu birinci olarak tamamlamıştım. Ülkemizde uygulanan yasal olarak da bir temeli olan okul birincisi olan her talebe, kendi branşında

muhtelif üniversitelerin kontenjanından tercih ettiği bölüme girebiliyordu. Ancak o yıllarda Bulgaristan'da yaşanan mezalim sebebiyle gelen insanların çocukları da üniversiteye yerleştirilmişti. Hiçbir zaman, gelen o insanlara kızmadım. Babam da "Her işte bir hayır vardır elbet oğlum," dedi. Ben de bu sebeple, bana sunulan bu ayrıcalığı o sene kullanamadım. İşte o sene, gerekli sınavları başarıyla vererek devlet memurluğu kadrosuna girdim.

Hayalimde ya inşaat mühendisi olmak veyahut da öğretmen olmak vardı ama olmadı. Okumak istesem bile benim ailem, beni okutacak maddi bir imkana sahip değildi. Babam işçi emeklisi, kendi halinde, ailesine anca yetebilen ve az bir geliri olan biriydi. Okumak istesem, bu durumu kendisine söylesem belki okutabilirdi ama ben bunu hiç istemedim. Çünkü çok zorlandı o zaman.

Ben kendi halimde, güzel ve bereketli ülkemde değişik şehirlerinde vazifemi yapmaya gayret gösteriyordum. İsmail de ilk önceleri babasının yanında çalışmaya başlamıştı. Babası ve kardeşiyle birlikte anahtar teslim inşaat ve siva işleri yapıyorlardı ama İsmail bu işte bir gelecek görmüyordu. Babası da oğullarını yanından ayırmak istemiyordu. Kendisinden küçük kardeşi evlenip, Avrupa'ya, Hollanda'ya gitmişti. Orada işçi olarak yaşamını sürdürüyordu. İsmail'in babası da haliyle yaşlanmıştı. Bir gün, "Baba, ben de kardeşim gibi Avrupa'ya gitmek ve orada kendime yeni bir hayat kurmak istiyorum." dedi.

Gitme gerekçelerini de babası kırmadan ve rencide etmeden bir bir sıralamıştı.

Babası da kendisine hak verdi, "Tamam." dedi. Kırıp dökmeden vardıkları bu yeni durum çerçevesinde bu iş nasıl olacak ve bu yola nasıl çıkılacak konusu kalmıştı. Hollanda'daki erkek kardeşinin tanıdığı yakın bir akrabasının kızı ile tanışırıldı ve aynı senenin yaz mevsiminde görüşme kararı alındı. O sene, hem kardeşi hem de telefon ile tanıştığı kız, yaşadıkları şehre geldi. Daha öncesinden, İsmail kendi resmini kıza, kız da kendi resmini İsmail'e göndermişti. Temmuz ayında, havanın enfes olduğu bir günde, kızın misafir olarak geldiği evde tanıştılar. Birkaç gün sonra da şehirde buluşup gezdiler, aşağı yukarı birbirine uyum da sağladılar. Çok zor bir görüşme ve buluşma olmadı. Her ikisi de memnun kaldılar birbirlerinden.

O sene İsmail bana bir telefon açtı. "Sevgili arkadaşım, bana bin mark gibi bir para lazım." dedi. Avrupa'ya gideceğim için, bazı resmi işlemleri gerçekleştirmem gerek." diyerek bir açıklama yapma gereği duydu. Hâl hatır faslından sonra ben de yeni evlendiğimi, hâlâ borçlarımın olduğunu, sadece bir maaşla geçindiğimi, dolayısıyla böyle büyük miktarda -bana göre- bir parayı bulamayacağımı ve veremeyeceğimi söyledim. Biraz daha muhabbet ettikten sonra, "Sana çok güvenmiştim ama boş çıktı." dedi. Ben de gerçekten maddi olarak böyle bir imkanımın olmadığı tekrar tekrar söylediğim halde

kırıldığını, ses tonunun aniden değiştiğini hissettim ama bu durumu kendisine çok yansıtmak istemedim. Devamında, “Bu gavurun parası, beni kimlere muhtaç etti arkadaş.” diyerek telefonu yüzüme kapattı. Bu sözü, kendi kendine söylemişti ama telefonu yavaş kapadığı için ben de duymuştum. Kendi kendime “Canın sağ olsun, ne diyeyim.” dedim.

Oysa İsmail de biliyordu ki kendi düğünümü ve bütün harcamalarımı bizzat kendi paramla yapmıştım. Birçok gider için de kendi mesai arkadaşlarımdan borç para almıştım. Bu durumu, yakın bir arkadaşım olduğu için zamanında İsmail’e söylemiştim. Bunları kendisi de biliyordu üstelik. O aramadan sonra bir daha beni aramadı, düğününe de beni davet etmedi. İsmail ile ilgili bütün haberleri memleketteki yakın arkadaşlarımdan almıştım.

Neyse, izin mevsimi biter bitmez, herkes yaşadığı mekâna döndü. Önümüzdeki sene hem nişan hem de düğün yapılması yönünde aile büyükleri bir karar almışlar. Nihayetinde bir sene geldi ve geçti. O yıl haziran ayının üçüncü haftasında nişan, dördüncü haftasında da düğün merasimini gerçekleştirdiler. Gerekliliği olan pasaport ve vize işlemlerini de tamamen yerine getirdiler. On beş gün sonra da beraberce Hollanda’ya gittiler. İsmail, mutlu bir şekilde yuvasını kurmuştu artık. Ben de kendisine gıyaben, bir ömür saadet diledim.

Otuz küsur yıl oldu, İsmail’den hiçbir haber alamadım. Defalarca lise arkadaşlarıma sordum, sosyal medya plat-

formlarından çok aradım lakin İsmail’in izine rast gelemedim. İçimdeki arkadaşlık sevgisi hiçbir zaman eksilmedi. Bugün görsem, dün ne hissediyorsam aynı duygularla kucaklarım İsmail’i. O günkü gençlik samimiyeti ayrı bir şeydi; riyasız, şatafatsız, safi, gönülden. Yaş elliye geçince bazı şeyler değil, çoğu şeyin hayata yüklediği ağırlık da değişebiliyor. Bazı şeyler çok eksilirken, bazı şeyler de epeyce çoğalıyor. Bu gibi duyguları ve bu misal hisleri tam manasıyla tespit etmek için gönül terazisini kullanmak elzem.

Almina Naz Kaba

SİYAH BEYAZ KADIN

Gece Aldatır Sevgimizi

“Sen öyle bir gidersin ki sadece susmak kalır geriye.”

“Sen öyle bir gidersin ki ardından bakakalır insan.”

“Ben sadece...”

“Sen değil, ben sadece aptalın tekiydim. Sana inanmaksa yaptığım en büyük aptallık.”

“Yapma...”

“Yapma? Yapmayayım öyle mi? Neden? Neden yaptın bunu bize!”

Daha fazla dayanamadı adam ve dizlerinin üzerinde yere bıraktı kendini. “Git,” dedi adam. “Canımı daha da yakmadan git!” Kadın dokunmak istedi ona, sarılmak, kokusunu içine çekmek. Bunun yerine adamın dediğini yaptı... Gitti. Sarılışını, öpüşünü, kokusunu, bakışını bir gözyaşına saklayıp öylece gitti.

30 Temmuz

Bir hafta, koskoca bir hafta geçti üzerinden. Ama o hâlâ yas tutuyordu ardından. Hayat, siz mutlu olduğunuzda kıskanırımı. Bu hayattaki tek dayanağı gidince nasıl da savunmasız kalıyor insan, pamuk şekeri yere düştüğü için ağlayan şımarık bir çocuk gibi. Neden sorusu asla aklından çıkmıyordu. Neden

gitmişti? Neden? Masa başına geçti ve yapabildiği en iyi şeyi yapıp yazmaya başladı. Sustuklarını yazıya döktü, çığlıklarını, ağlayışlarını, özleyişlerini, kalbindeki boşluğu anlattı sayfalara. O yazdıkça kalem günahı, sayfalar günahkârı oldu.

1 Ağustos

“Seninle lunaparka gittiğimiz günü hatırlıyor musun sevgilim? Ne de güzel eğlenmiştin, küçük bir kız çocuğu gibiydin. Ben sana o gün bir kez daha âşık oldum. Bir insan, birinde tekrar tekrar takılı kalabilir mi? Ben senin kusur sandığın her zerreni seviyorum, senin için saatlerce ağlayıp arkandan yas tutuyorum. Sana o gün yalan söyledim sevgilim, asla gitmeni istemedim. Evet, canımı çok acıttın ama ben senin canımı acıtmanı bile sevdim. Gitme diyemedim, kal diyemedim, utandım belki biraz, gururum kalbimi kör etti. Seni özledim, sesini, kokunu, dokunuşunu, sarılışını, gülümsemeni ve bende takılı kalan o güzel harelerini.”

3 Ağustos

Boş kaldırımlarda, eli pantolonunun cebinde öylece yürüyordu. Onunla geçtiği yerlerden geçip onun sevdiği sokaklardan ilerliyordu. Başka bir sokak-

ta belki de o vardı. Ama artık onu görünce ne tepki vereceğini kendisi bile kestiremiyordu. Nefes alıyordu ama artık yaşadığını hissetmiyordu.

4 Ağustos

Odasında, yatağında onu uyurken görmek normal miydi? Yaklaştıkça yaklaştı hayaline, eli saçlarına uzanacakken birden yok oldu. Hayalinde bile dokunamamıştı gece saçlı kadına. Siyah beyaz kadın orada yoktu şimdi. Yatağa uzanıp gözlerini kapattı, orada yoktu belki ama kalbinin kara boşluğundaydı o, gözyaşlarının sebebindeydi, rüyalarında, ruhunun derinliklerindeydi. "Ne yapıyorsun güzel adam?" Gülümsemesi bile o kadar büyüleyiciydi ki bir an soruyu unuttu.

"Kitap okuyordum sevgilim, şiir kitabı." Yavaşça gelip kucağına oturdu. "Öyleyse bana da okuyun bayım." deyip kıkırdadı. "Hayhay hanımefendi." Kadın gülünce adam daha da mutlu oluyordu.

"Aysel, git başımdan, ben sana göre değilim!

Ölümüm birden olacak seziyorum, Hem kötüyüm, karanlığım biraz, çirkinim.

Aysel git başımdan seni seviyorum.*"

"Atilla İlhan'ı çok severim."

"Biliyorum."

"Nasıl?"

"Senin sevdiğin şeyleri sevmeyi öğrendiğimden beri, senin gözünden dünyaya bakmaya başladığımdan beri biliyorum."

"Aysel... Sen de benim Aysel'imsin,

siyah beyaz kadınımsın."

"O zaman binlerce yıldızın huzurunda, beni senin siyah beyaz kadının ilan ediyorum." Ve bir kez daha o güzel gülümsemesini sundu.

"Seni seviyorum kadın."

"Seni seviyorum adam."

8 Ağustos

Siyah beyaz kadın olmadan bir gün daha, elinde limonlu yeşil çayı yağmur damlalarının camda ahenkle çarpışını izliyordu.

"Ne yapıyorsun sevgilim?" Kadının yanına yanaştı.

"Yağmuru izliyorum. Şunlara baksana, her biri hayatta kalmaya çalışan insanlar gibi. Rüzgâr onları savunuyor ama onlar inatla camlara çarpıp aşağı süzülüyorlar, sanki giderken bile bir iz bırakmak ister gibi." Elindeki limonlu yeşil çayı masaya bıraktı ve ekledi:

"İster misin?"

"Yeşil çay mı? Hiç sevmem."

Yeşil çaydan nefret eden adam, yağmuru izlerken çayını yudumluyordu.

11 Ağustos

Düşünsene; deniz kenarına gitmişiz, kumsala uzanmış bir şekilde yıldızları seyrediyoruz. Sadece biz varız, sadece biz. Nefesin karışıyor nefesime, gözlerin ayrılmıyor gözlerimden. İnsan, insanda tutuklu kalır mı? Ben kaldım. İnsan, bir çift göze tutulur mu? Ben tutuldum. Ben senin kusur sandığın her şeyini sevdim sevgilim. Şimdi neredesin, kiminlesin, bilmiyorum. Beni bu ıssız karanlıkta bir başıma bırakırken, bir gün gelecek olduğun umuduna tutunuyorum. Sana

binlerce mektup yazıyor, sonra da hiç birini sana layık görmediğim için bir kenara atıyorum.

Ama sen sevgilim, sen beni terk ederken aşkımızı hiçe sayıp gittin. İçten içe kızgınım sana. Her gün bindiğin vapura binerken, hep geçtiğin dükkânların önünden geçerken bu duygu büyüyor içimde. Neydi beni terk ettişinin sebebi? Seni gözümde çok sakınırken, nasıl göremedim gözlerindeki çirpinişleri? Bana nefes olan kadını, nasıl uzaklaştırabilirdim kendimden? İçten içe kendimi suçluyorum sevgilim. Susuyorum, hayatım boyunca yaptığım en iyi şeyi yapıp sadece susuyorum. Ve bir gün yıldızlarda buluşma ihtimalimizi düşleyip, bu hayale tutunuyorum.

13 Ağustos

Artık kızgın değildi adam, sadece kırgındı. Bir veda bile edememişti sevdiği kadına, ama anlamıştı; Bir çiçeğe ne kadar iyi bakarsan bak, toprağı sen değilsen yeşeremezdi...

15 Eylül

Sahafa girdi adam, tanıdık ama bir o kadar da eşsiz bir koku çepeçevre sardı etrafını. Kitapların arasında tanıdık bir sima ile karşılaştı. Kusursuz bir tablo misali sergilenen anılar, acılar, gülüşler, kelimeler ve hazin bir son... Terk edildi. Kalbine fırtına tohumları eken bu tanıdık fakat bir hayli yabancı bu kadın onun siyah beyaz kadınıydı. Küçük el çantasında taşıdığı kâğıda sarıldı. Bir not yazdı ve kadına vermesi için sahafa ricada bulunup kendini dışarı attı. Neden yapmıştı? Bilmiyordu... Sadece varlığını fark etsin, adama dair yüreğindeki hasret

kıvılcımları alevlensin istiyordu. Onu seviyordu, tüm benliğiyle âşıktı ona fakat bu büyük sevgi büyük yenilgiler getirdi adama. Vazgeçmeyi öğrenmişti, onsuz kalabilmeyi, ondan ayrı fakat bir o kadar ruhunda saklayarak yaşamayı öğrenmişti. Çıkıp gidecekti işte. Tek yapması gereken sahaftan bir adım daha uzaklaşmaktı fakat ayakları hareket etmiyordu. Onu durduran neydi? Arkasını dönmeyecekti. Eğer dönerse gidemezdi fakat bu duygu silsilesi onu arkasına dönüp kadına bakmaya zorladı. Bedeni ondan habersizce acı veren meleğinden taraf durmaya başladı. Ne de güzel tebessüm ediyordu kitapların arasında, kendi dünyasında kaybolmuşçasına. Bir kitap satın aldı kadın. O sırada sahaf notu sayfaların arasına sıkıştırmıştı. Kadın fark etmemişti lakin adam her bir hareketi seyretmişti. Sahaftan çıkıp yan taraftaki kafelerden birine oturdu kadın. Elinde tuttuğu şiir kitabını açıp okuyacağı sırada bir not düştü masaya. Kısa bir şaşkınlık sonrasında notu eline alıp okumaya başladı:

“Sana neden siyah beyaz kadın dediğimi sorardın hep, ben de hiç cevap vermezdim. Sana âşık olduğum içindi bu isim... İnsanlar gridir, iyi yanları ve kötü yanlarıyla. Ama sen ya melektin ya şeytan; bir insan seni ya sever ya da nefret eder. Küçük bir iyilik yaptığında melek gibiydin gözümde, canımı acıttığında ise ölesiye üzüldüm gecelerce... Bu yüzden sen benim dünyamın güneşiydin, bense güneşe âşık olmasına rağmen ayçiçeği gibi günebakandım, yüzüm hep sana dönük. Işığa âşık pervane böceğiydim. Dokununca yanan.

Belki de haklıydı Atilla İlhan. “Hem kötü-yüm, karanlığım biraz, çirkinim...” demektedir, belki de ay sardı çiçeğin yarasını, o yüzden verdiler bu ismi mecnun çiçeğe. Her mutsuz adam, kalbini aşkıyla dolduracak bir Aysel'e mahkûmdur. Elveda kadınımdır...”

Kadının gözyaşları kâğıda damlıyordu. O sırada adam usulca yaklaştı ona. Yanına giderken aklından hiçbir şey geçmemişti sadece yüreğinden geçen fısıltıyı dinlemişti. Son kez veda etmek istiyordu sevdiği kadına.

“Nerden buldun beni?” dedi kadın.

“Sen neden gitmedin?” diye karşılık verdi adam.

“Döndüm.”

“Neden gittin Aysel?” Adam kadının bu soru karşısında kısa bir süre şaşırıldığını fark etti, bu şaşkınlık yerini utanca bıraktı. Alı al moru mor oldu yüzü. Sarardı. Titredi dudakları, sesi hüzünlü:

“Elimde değildi, her şey fazla gelmeye başladı.”

“Neydi fazla gelen? Sevgim mi?”

“Evet!”, “O kadar güzel sevdin ki beni bunu kaybetmekten ölesiye korktum, korktukça da kaçtım. Senden değil kendimden, bu sevgiye lâayık değilim çünkü.”

Kadının gözyaşları yanaklarından aşağı süzülüyordu, her bir damla adamın kalbine saplanan bir ok gibiydi. Adam kadının gözyaşlarını silmek istedi, Ağlamak sana hiç yakışmıyor, hep gül demek istedi. Ancak onun yerine yaşlarını silmek için kaldırdığı elini indirip konuşmasına devam etti.

“Limonlu yeşil çay ister misin? Birlikte

içeriz.”

“Sen yeşil çay sevmezsin ki.”

“Ben siyah beyaz kadının yokluğunda nefret ettiğim şeylere âşık olmayı öğrendim Aysel.” Kadın cevap vermek yerine başını usulca sallamakla yetindi. Çayları geldi, gözlerini birbirlerinden ayırmadan ve tek kelime dahi etmeden bitirdiler çaylarını. Yağmur damlaları düşmeye başladı saçlarına ama ikisi de kalkmadı yerinden. Yağmurlu bir günde tanışmışlardı ve yağmurlu bir günde veda edecekleri adam ona. Hissediyordu kadın, bugün adamı son görüşüydü.

“Pusulasını kaybetmiş bir denizci gibi kalbini arıyorum.

Sürgün yemiş mahkûm gibi gözlerinden mahrumum.

Ateşe âşık kelebek gibi sana doğru uçuyorum.

Güneşe meftun Berfin gibi bir çare dileyiyorum...

Kokun hiç yabancı gelmedi inan hâlâ çok tanıdık.

Gönlümden hoşça kal sevdiğim, kalbim, sensizliğin mezarına alıştır.”

“Bir şiirle tanışmıştık, bir şiirle vedalaşalım istedim.”

“Kimden?”

“....”

“Güzelmış.” diyebildi kadın, gözyaşları arasında.

“Güzeldi.” diyebildi adam.

“Ne dersin... Biraz daha şiir okuyalım mı? Söz veriyorum bu sefer ben sana okuyacağım.”

Alnını alnına yasladı adam ve derin ama yavaş bir öpücük hediye etti kadına. Alnını çekmeden

Ben artık şiir dinlemek istemiyorum.
Çünkü şiir de aşk gibidir, yaralar.”

“Ama aşk yanlış bir şey değil ki.”

“Aşkın canını acıtması için illa yanlış olması gerekmez ki bir tanem, sen benim canımı bir hayli acıttın ama bak ne yaşadıklarımız yanlıştı ne de sana olan sonu gelmeyen duygularım.”

Adam dokunmak istedi kadına, sarılmak, kokusunu içine çekmek. Bunun yerine olması gerekeni yaptı... Gitti. Sarılışını, öpüşünü, kokusunu, bakışını bir öpücüğe sakladı ve öylece gitti. Onun siyah beyaz kadınıyla hikâyesi bitmişti. Belki yıllar sonra deniz kenarında, yıldızların altında kaybolmuş ruhlarını bulurlardı. Adamın dilinden sadece şu cümle döküldü gitmeden önce:

“Yıldızlarda buluşmak dileğiyle sevgilim.
Hoşça kalma! Hoşça kal!”

*Atilla İlhan

Hayrettin Yazıcı

BOZKIRDA BİR AŞK AVAZI VE YUNUS

Has ismiyle Yunus Emre dendiğinde, kendimi yeniden bambaşka bir âlem içinde, düpedüz bir çeşme başında bulurum. Gözesi-kaynağı çok sağlam, asırlardır bitip tükenmeyen ve akmaktan zerre miktarı yüksünmeyen, usanmayan ve bıkmayan bir çeşme, bizim çeşmemiz; suyunu kimseden esirgemeyen, ancak herkesin kabınca yararlandığı bir çeşme. Kâinatı-evreni, kabınıza-kovanıza dolduracağınız gibi, bir katresi-damlası ile kabınızı taşıracak bir çeşme... Bizler de, gönlümüz her dara düştüğünde bu çeşmeye koşmaktan asla usanmadık; "Onca varlık içinde, gitmez gönül darlığı..." dediğinde bile biz oradaydık...

Kâinat-evren, kendi hikâyesi içinde yüzmeye devam ediyor. İnsan bu hikâyenin bir yüzü ile

parçası olurken, bir yüzü ile bütün hikâye ondan, yani insandan ibaretmiş gibi. Kendimizi ansızın bir hiç mesabesinde görürken, aynı anda, kendimizden başka bir şey yokmuş duygusuna kapılan da yine biziz. Göklerin çoğulu ve yeryüzünün tekili bizden sorulur! Her şey, ama her şey biz var olacağız diye vardır duygusu... Bütün hikâye bizden ibaretse, bu kâinat çok fazla değil mi? Bir lokma ve bir hırkayla yetinen dervişi ürkütmez mi bu durum? Bütün bu kâinatın bir izdüşümü, bir özetinden ibaret midir bu dünya? İnsan bu özetlerin de bir özeti midir sahi? Özet olmak da ne? İyi bir şey mi, yoksa kötü bir şey midir? Özün özü olmak galiba iyi bir şey olmalı, her şey sonunda özü itibarıyla anlamlıdır ya. İnsanın kendisini böyle görmesi bir ukalalık değil, yaratılış

mayasında bu vardır da ondan böyledir. "Ah-sen-i takvim" ve "eşrefi mahlûk" kavramları bize gözden eve ama daha çok özden haber vermektedir.

Böyledir de, geldiğimiz eşikte, insanlık yeni bir yol başındadır. Çoğu olaylar ve oluşumlar yeni, yepyeni ve eskide denenmişliğin bir örneği yok. Dünya sekiz milyar insanı hiçbir devirde bir arada görmedi. Aklın ve nefsin amansız güdümünde baş döndürücü gelişmeler; neredeyse her iki yılda bir kendisini ikiye katlayan ilim ve teknoloji; yapay ve dikey inanılmaz bir hız ve her şeyde bir savrulma. Dünyayı birkaç kez yok edecek silahlanma; para, güç ve iktidar. Bir yanda halen acından ölen ve açıkta kalan evsiz, yurtsuz kitleler. Adaletsizlik, uzaklardan seçilemeyen bir ada...

Bir yanda böyle olurken, diğer yanında da, insanların bu çağda asıl ardına düştüğü bilgidir. İnsanlar, ülkeden ülkeye, toplumdan topluma değişse de, bilginin değerini bilmektedir. Teknolojiyi bunun için seferber ettiği gibi, kurumlaştırdığı eğitime ciddi kaynaklar ayırmaktadır. Her köşede bilgi kovalamaktadır. Basın yayından, okullardan, bilgisayara ulaşan ciddi bir eğitim ağı bulunmaktadır. Bu böyledir de, insan bu harcamalarına ve çabasına rağmen eğitimden umulanı alabilmekte midir? Eğitim doğruyu bulmasına veya doğru dünyasına ne kadar cevap verebilmektedir? Bu bir problemdir ve çağın insanının en büyük boşluğu buradadır. Bilgi doğruları bulmamıza yardımcı olmaktadır, ancak bu doğrulardan mutluluk çıkarmamıza yetmemektedir. Bilgi, insanın duygu dünyasını fethetmekten çok uzaktır. İnsanın mutluluğu, duygulardan haz almaya daha yakın ve yakın-

dır. Mutluluk varsılıktan çok duygusallıktır. Duygusallık, manevilik. Yunus bu duygusallık durumunu aşkla karşılamaktadır. Yunus aşkı hayatının ve varlığının mihveri yapmıştır. Varlığın birliğinde, düşüncesinde, hayal dünyasında hep aşk vardır. Aşk bir tür hayatın kendisidir. "Anamız aşk, babamız aşk, aşktan doğduk biz; aşklar arındıkça ilahi aşka çıkar." diyen Mevlâna ile burada söz birliği içindedir. Kim bile, bugün belki de dünyadaki eksiğimiz aşksızlıktır. Üstün idrak hepimizin problemi belki, üstün idrake varmanın da yolu bu. En azından sevmesini bilenlerin iddiası bu. Neden olmasın? Hakkaniyete ulaşmanın yolu da buradan geçer. Nefsinin ardına düşen insan, doğrulardan ve sevgiden uzaklaşmaktadır. Zararlı ve marazlı bir hale gelmektedir, büyük yanlışlar yapmaktadır. İnançta, imanda hepimizin ruhunun darmadağın olduğunu kim söyleyebilir? Hepimiz marazlı tipleriz ve doğru bakamamaktayız. Doğru bakabilsek, dünya bu emniyetsizlik

ve güvensizlik sarmalına düşer, medeniyetler çatışması üretir miydi? İnsanlığın ruhunu tam kavrayacak ve kuşatacak durumlara ihtiyacı var, bunu nereden mi anlıyoruz? Ne adına bir örgüt kurarsanız kurun, ardını-önünü düşünmeden yığınlarca insanı yanınızda bulmanız mümkün. Bu insanlığın ciddi bir arayış içinde olduğuna işarettir. Mademki arıyor insan, o halde bulmaya değer olanın peşine-ardına takılmalı. Yunus bu koşuda bize ışık olabilir. Yeniden dünyaya ve varlığa aşkla bakabilmek.

Tabiidir ki toplumların, insanların bunu hedefleyebilmesi için eğitimde ve bilgilenmede eksiklerini gidermesi gerekmektedir. Çünkü bilgi hayatın deveren eden, üreten yüzünü karşılamaktadır. İnsanlık üretmek durumundadır, üretmek ve tüketmek ekseninde bilgilenmesi de hayatının devamı için bir mecburiyettir. Bunu yaparken de, hayatını

anlamalı kılacak, ürettiğinden, tükettiğinden zevk alacağı bir ruhi akış içine de girmesi gerekmektedir. İnsanın dünyada mutlulukla tutunabilmesi için de, aşkı bilgisine karmalı-mezcetmelidir. Bir tür hayatının harcı yapabilmelidir. Bilgi bir başına mutluluğumuza yetememektedir, yetiyor diyen beri gelsin...

Henüz kapımızı çalan pandemi işimizi daha bir dramatize etmeye yetti. Bunca varlık içinde, gerçekte hiçbir şey olmadığımızı yeniden gördük ve anladık. Tabir yerindeyse, bir anda kendimizi ellerimizle inşa ettiğimiz mağaralarımızda bulduk. İlkel bir insandan daha fazla bir şeye sahip olmadığımız kaygısına ve korkusuna kapıldık. Bütün sütunlarımız darmadağın, dünyanın damı çökmüş, bir başımıza yapayalnız kalmış, bir bilinmeze savrulmuşuz; meğer Allah'tan başka hiçbir emniyetimiz yokmuş. Ve bir hiçmişiz... Bilmeden ve anlayamadan bir mahşer provası yaşayarak bunu da yakından gördük...

Bu hiçlik noktasını tadan insan, şüphesiz geleceğin karanlık kaygısı ile dönüp dönüp yeniden arkasına bakacaktır. Dünyanın damı altında yeniden ve yeniden huzur bulmak ve daha sıkı tutunmak için, emniyeti için, yeni sütunlar arayacak, belki inşa etmeyi düşünecektir. Geçmiş, eli mecbur, yeniden elekten geçirecektir, nerede hata yaptım diye. Bütün insanlık olduğu gibi, bizler de kendimize yeni emniyet supapları arayacağız şüphesiz. Burada önümüze; dinler, düşünceler, belki ideolojiler; peygamberler, filozoflar ve

insanlar çıkacaktır. Özellikle bizim için bu önümüze çıkacaklar içinde "Bizim Yunus" yol işaretlerimizde mutlaka müstesna ve özel yerini alacaktır. Gerek dine, özelde İslam'a, gerek düşünceye, gerekse tasavvufa müracaat ettiğimizde; nasıl ki her yol başında Yunus'un karşısına bir Molla Kasım çıkıyor idiyse, bizim önümüze de her yol başında Yunus'un çıkması kaçınılmaz olacaktır.

Pe ki kimdir bu Koca Yunus-Yunus Emre-Derviş Yunus-Bizim Yunus adları ile halen aramızda anılan ve ağızdan ağıza dolaşan fani? Yunus Emre'yi tarihler ve tarihçiler 1300 'lü yılların içinde yaşatır, seksen yıl ömür sürdüğünü menkıbevi hayatından anlıyoruz. Bu tarih dilimi bizi Anadolu'nun beylikler dönemine götürmektedir, Osmanlı'nın ise kuruluş yıllarına... Gerek Büyük Selçuklu, gerekse Anadolu Selçuklu devletleri ömürlerini çoktan tamamlamıştır. Moğolların tehdit edici varlığı halen hissedilmektedir. Anadolu emniyetsizlik içinde yüzmektedir. Kimin teknesinin nereye çarpacağı çok da belli olmayan, düzenin bozulduğu, yeni düzenin Anadolu'da kim, ya da kimler tarafından kurulacağı belirsiz olduğu yıllar. Belirsizlik demek güvensizlik demektir, Anadolu içinde Yunus'un da bulunduğu bir güvensizlik ortamıdır. Yunus bu iklimde boy veren bir mutasavvıf dervişidir. Taptuk Emre'nin varlığından söz edilse de, gerçekte Yunus'un bir tarikatı var mıdır, bir şeyhe bağlanmış mıdır? Bunu bilmiyoruz, ama bir tarikat kurmadığını kesin olarak biliyoruz. Rivayet muhtelif olsa da, ben Yunus'un zamanın eğitim

kurumlarından ciddi olarak yararlandığını, hem de üst seviyede yararlandığını, birçok tarihçi ile birlik düşünmekteyim. Ortaya koyduğu ve günümüze kadar ulaşan eserleri, duygu ve düşünce dünyası, gerekse konuşup yazdığı dil, kurduğu ilişkiler bunu bize yeterince açıklamaktadır. Nerede doğduğu, gerçekte nasıl bir hayat sürdürdüğü, doğduğu yerde mi ömrünü tamamladığı hakkında kesin bilgiye sahip değiliz. Bugün Eskişehir'de bir mezarı vardır, Karaman'da da mezarının olduğu yine bazı tarihçi görüşlerindedir. Türk Dünyası'nın neredeyse tamamında da makamının olduğunu biliyoruz. Yunus Anadolu'da yaşamıştır ama Türkçe'nin konuşulduğu her yerin fahri vatandaşı, dildaşı, gönüldaşı, bir derviştir.

Temsil bir kavrayış ve sunuş meselesidir. Peygamberler bu kavrayışı, sunuşu tebliğ yoluyla seçilmişler olarak gerçekleştirmişlerdir. Diğerleri bakımından ise durum biraz farklıdır. İnsanın kendisi elbet de çok önemlidir ama çevre ve koşullar, iddialar, zamanlama da çok önemlidir. İnsan egoist bir varlıktır, Yunusça aşkla karılmış olsa da. İnsan benimsediği doğruların başkaları tarafından da paylaşılmasını ister. Bir tür kendisini başkalarında görmek, bulmak... Düşüncenin, eylemin başkalarınınca paylaşılması bir güven ortamı oluşturur. Güven arkasından gücü çağırır. Güç ve güvence, düşüncenin daha kolay ve fazla yayılmasını sağlar. Sonuçta biz insanlar, bir dini, düşünceyi, yönelişi kabullenirken önce o düşünceyi temsil eden öğelere sarılır, onu tanır,

benimseriz. İnsanda canlı bir temsilci ve öge olduğundan, bütün eşya ve unsurlardan çekicidir ve caziptir. Önce bu çekim unsuru benimsenir, tanıma merakı artar, ardından o unsuru oluşturan düşünceye ulaşılır. Sonra düşüncenin kaynağına inilir. Daha sonra aynileşme ve bütünleşme başlar. Kısaca insan kendi benzerlerini oluşturmaktan keyif alırken, benimsediği her şeyi, kendisine benzetmekten asla kaçınmaz, buna din de dâhildir...

Biz Türkler, Arap ve Farslardan biraz daha farklı olarak İslam'ı daha çok tarikatlardan üzerinden tanımış ve benimsemiş bir milletiz. Bu bir inat ve ısrar değil, tarihi bir zamanlama ve kaderdir. Tarihin o zaman diliminde, Fars ve Arap âleminde İslam tasavvufu en zirve dönemini yaşamakta ve meyvesini vermektedir. Bu bir yüzü ile kaçınılmaz da bir şeydir. Buna İslam'ı camiden çok tekke ve zaviyelerden tanımakta denebilir. Tasavvuf bizim din anlayışımızın içine dolaylı değil, doğrudan girmiştir. Çok yakında fethi gerçekleştirecek Anadolu'ya kitleler bu donanımlarla birlikte gelmişler, çok kısa zamanda ciddi bir şehir medeniyeti kurmuşlardır. Kervansaraylar, camiler, tekkeler, zaviyeler, türbeler, han ve hamamlar bir arada yükselmiştir. Konumuzun omurgasını oluşturan Yunus Emre'nin düşüncesinde ve şahsında bu işlevin birebir gerçekleştiğini görmekteyiz. Gerek çağında, gerek tarihi süreçte, gerekse günümüzde bu gerçekleşme kesintisiz süre gelmektedir.

İnsanlık dün de bugün de bizce yeterli olmasa da, Yunus'un ortaya koyduğu aşk çağrısına karşılık bulabilmiştir. Bir fert olmasına rağmen, ferdi aşan bir boyutta tarihi ve günümüzü etkilemiş, aşkın ve Türkçe'nin ses bayrağı olmuştur.

Yunus bunları yaparken çok bilinçlidir seçimlerinde. Gerek duyguda, gerek düşüncede, gerekse bilgide ve dilde, neyi nereye nasıl koyacağını çok iyi bilmektedir. Yunus'u bu anlamda en fazla kalıcı kılan şey; bir sevgi ve nefret skalasının olmasıdır. Bize kazandırdığı en önemli şey de bu çok güzel, mükemmelliğe varan Türkçe'nin yanı sıra bu skaladır. Yunus bu anlamda çok tutarlıdır ve hiçbir karmaşa önermez. Aşk diyen de, sevgi diyen de çok olmuştur ama Yunus kadar bu fotoğrafı netleştiren kimse olmamıştır. Yunus bu anlamda bir tür model üretmiş ve sunmuştur kendince.

Aşkı, kâinatın ve insanın temel kimyası kabul etmiştir. Sevgi Yunus'ta bu aşkın bir alt birimidir. Bir yüzü ile bütün sevgilerin toplamıdır aşk. Burada da bir başıboşluk yoktur, her şey Yunusça yerli yerindedir. Bu aşkla varacağı, belki ebediyen kalacağı, kalmayı çok isteyeceği, bütün istemelerinin, aşkının tek amacının vardığı, varacağı nihayetinde Allah'tır, Tanrı'dır. Yunus göğsünü gere gere Türkçe Tanrı demekten asla yüksünmez, bundan zerre kadar da bir kaygı, korku ve şüphe duymaz, çünkü neyi, nasıl maksat edindiğini çok iyi bilmektedir. Yunus bu aşk ve sevgi skalasının da en tepe noktada Allah'ı düşler,

görür ve bulur; bütün bu sözler Yunus'a aittir, "görmek, bulmak" bizim kattığımız bir şey yoktur. Skalasının tabiri caizse bir alt basamağına, sevgili Peygamberimiz (S.A.V) i yerleştirir. Bütün tasavvuf ehli gibi o da, kâinatın O'nun yüzü suyu hürmetine yaratıldığına inananlardandır. Üçüncü sıraya insanı yerleştirir, düpedüz âdemoğlunu, dördüncü sıraya, hayvanı, beşinci sıraya bitkiyi, altıncı sıraya eşyayı, bildiğimiz cansız varlık diye tanımladığımız varlığı kor ama bunların cansızlığına hükmetmez, onları da canlıdan sayarak muamele yapar ve skalasına yerleştirir ve skalasının dışında görünen, görünmeyen hiçbir şey bırakmaz. Sonra ölüm çıkagelir, Yunus da ölüm de en az aşk kadar gerçektir, her şey ölümlüdür ama "canlar ölesi değil" dir. "Ölümden ne korkarsın/ Korkma ebedi varsın." derken, bir yandan ölüme meydan okur, bir yandan da hayat kadar hem gerçek olduğunu, hem de korkulacak bir şey olmadığını da aynı anda salık verir. Yeri gelmişken söylemeden geçemeyeceğim; eğer Yunus diye biri dünyada yaşamamış olsaydı, bugün İstiklal Marşımız "Korkma!" sözü ile başlıyor olmayacaktı. Merhum Mehmet Akif'in "Korkma!" sözcüğünü seçerken Yunus'un bu meydan okumasından etkilendiği, âcizane benim kanaatim. Akif'in yolunun bu anlamda kesinlikle Yunus'tan geçtiğine inanıyorum. Yunus da ölüm ötesi de hayat kadar gerçektir. Yunus'un aşk okyanusunda, ölüm ötesinin iki büyük kardinal karargâhı olan cennet ve cehennem de birer bahane-den ibarettir. Hayat ve ötesini, bir parçası burada, bir parçası orada, bir dai-

re-çember kabul edersek, bu dairenin de bütün var oluş nedeni sadece ve sadece Allah ile olmaktan ibarettir. İçinden ve dışından, görünen ve görünmeyen varlığı ile çemberin gerçek sahibi Allah'tır. Bu çemberi döndüren tek şey de aşktır. Yunus'un bağılı olduğu aşk çemberi böyle dönmektedir. Başta da söylediğimiz gibi, Yunus'ta her şey, Yunusça yerli yerindedir, hiçbir karmaşaya ve belirsizliğe yer yoktur.

Yunus bir aşk adamıdır ama bu sadece kendisinin de baki kalmamıştır, tabiri yerindeyse aşkı feryatları ile ayyuka çıkartmıştır bir tür dile düşürmüş, aşkı faş etmiştir! Bununla da yetinmemiş, yeniden aşkı ayağa kaldırmıştır... Ayağa kaldırdığı aşk, yedi yüz yıldan beri bir daha yerine oturmamıştır. Bütün tarikatlardan cemaatlara; nerede dört mümin bir araya gelse aralarında "Bizim Yunus" mutlaka beşincisidir; ne yapar eder, kendisine oturacak bir yer bulur ve avazı çıktığı kadar, aşkı yedi iklim dört bucakta dillendirmeye devam eder... Bir tasavvuf erbabı olması, aşkın bütün tarikatların, zikirden, ilahilere bir tür kimyasını oluşturması nedeniyle de, kimse de Yunus'a uğramadan edemez. Nasıl her tarikat Hz. Ali'den bir gül koparmak durumunda, bir tür Ali kapısından geçmek zorunluluğunda ise Yunus'tan bir aşk avazı da söylemeden edemez... Açık yahut kapalı, Yunus'un günümüze taşınmasında ve yaşatılmasında tarikatların çok mu çok büyük payı vardır. Onlar Yunus'suz yapamaz, Yunus da onlarsız... Dün de, bugünde bütün dini merasimlerin; camiden, tekkeye; tari-kattan, cemaate; mevlitten, sohbet;

kimyasında Yunus vardır ve dipdiri yaşamakta ve yaşatılmaktadır. Yunus da o zengin terennüm dünyası ile bunu sonuna kadar hak etmektedir.

Yunus demek, düpedüz dil demektir, Türkçe demektir. Bir dil bütün zenginliği, kavrayışı ve bütün incelikleri ile en mahirane nasıl kullanılır, bunun cevabı bizim dilimizde Yunus'tur. Tarihimizden Yunus diye biri gelip geçmeseydi, dilimiz bakımından değil, birçok şey bakımından çok fazla eksik kalacaktık. Türkçenin özellikle binli yıllardan sonra, yine özellikle Farsça ve Arapça tarafından, hem devletler katında, hem toplum nezdinde, çok fazla köşeye sıkıştırılmış olması, bir tür görmezden gelinmesi, yer yer yok sayılmasına, Karamanoğlu Mehmet Bey'in, "Bundan böyle dergâhta ve bargâhta Türkçe'den başka dil konuşulmayacaktır..." çıkışına kulak verip, Türkçe'nin yok sayılmasına rıza göstermeyenlerin başında da yine Yunus gelmektedir. Bu, Türkçe'nin sıkışmışlık durumu tarihi bir gerçek olup bu durum gelişmesine çok büyük zarar vermiştir. Türkçe'nin o günden, bu güne bir tür dondurulup buzdolabına kaldırılmasına neden olmuştur. Bu durum günümüzü etkileyecek kadar bize çok pahalıya mal olmuştur. Hem Arapça, hem Farsçadan en yüksek seviyede faydalanıp, Türkçe'nin de kendi mecrasında gelişmesi sağlanamaz mıydı? Bir başına Yunus değil de, Yunus gibi, onlarca, yüzlerce bu kıratta temsilci olsaydı belki mümkündü, ama olamamıştır. Olamaz çünkü bu eşyanın tabiatındandır. Sadece dil değil, bir şeyin devletler

katında revaç bulması, benimsenmesi, öne çıkarılması doğrudan destek anlamına gelmektedir.

Geçmişte; dinlerin, mezheplerin, tarikatların; dolayısıyla dillerin devletler katında kabul görmesi ve desteklenmesi, bir tür onların yaşama nedeni de olmuştur. Bir devlet tarafından temsili olmayan; dinler, diller, mezhepler ve tarikatların yaşaması ve yaşatılması çok kolay değildir. Birçok anlayış ve düşüncenin bugün esamisinin okunmuyor olmasının nedeni değersizliklerinden daha çok bu destekten yoksun olmalarındandır. Bir şeyin desteksiz yaşaması hiç mi mümkün değildir? Mümkündür, ancak asıl maksadını tam olarak gerçekleştirmesinden yoksun olarak mümkündür. Yok olmaz belki ama tam olarak var olması da gerçekten tartışılır. Tarihi gözlemlerimiz bize bunun böyle olduğunu salık vermektedir. Türkçe bu süreci yaşamıştır, bugün de batılı dillerin baskısı altında ne yazık ki yaşamaya devam etmektedir. Bütün bunlara rağmen var olmayı da başarmıştır. Öyle ki, bugün vatandaşı olduğumuz Türkiye Cumhuriyeti Devleti kuruluş varlığını bir tür Türkçeye borçludur desek, yeridir. Dilimiz olmasaydı bugün kurulmuş olmayabilirdi. Dil bakımından durum bu denli ciddi ve önemlidir, Yunusların da bunda payı büyüktür.

Bütün bunların ötesinde Yunus, 21.Yüzyıla girdiğimiz bu düzlemde halen bize bir şey söyler mi? Ve ya biz bugün Yunus'tan ne anlamalıyız yahut anlamalı mıyız? Bugün dilimize pelesenk etti-

ğimiz birçok tarihi şahsiyet gibi, sadece adını, sanını terennüm ederek kuru bir övünç mü duymalıyız? Sahi Yunus'a bugün neresinden ve nasıl bakmalıyız?

Tarih bir dikiz aynasıdır diyenler doğru söz söylerler. Dikiz aynamız olmadan, ne doğru yön bulabiliriz ne de sağda solda olup bitenin tam olarak farkına varırız. Demek ki doğru yolda gitmemiz için geçmiş, geçmiş içinde de Yunus ve Yunuslar bir gereklilik. Yunuslar bizim tarihi hafızamızı oluştururlar. Bir tarihi hafıza oluşturamamış toplumlar da insanlar da yarımıdır. Bugün ki gerçekliğimizin tamlığa varması ancak bunlarla mümkündür. Bu bizim için değil, bütün toplumlar ve insanlık için de gereklidir.

Kâinat yaratıcının sünnetullahına uygun seyrini sürdürmektedir, burada bir araz ve arıza yoktur. Dünya bütün güzelliği ve ihtişamıyla ayağımızın altındadır. Bir de en güzel surette yaratılmış insandan haberliyiz. Buraya kadar bir problem gözükmemektedir. Pe ki böyledir de, bu hoyratlık da neyin nesi? İnsanın hem kendine, hem başkalarına, hem de bütün tabiata ve varlığa karşı kıyıcılığı ve vahşiliği neyin kimin nesi ola? Belli ki bu, düpedüz insan işidir. İnsan nefsinin ve aklının kazdığı çukura bile bile düşmesidir. İnsanın bu çukurlarını doldurmadan düzlüğe çıkması mümkün gözükmemektedir. Yapacağı iş nefsinin ve aklını yok etmek değil, sadece doğru ve yerinde kullanmaktan ibarettir. Bunu yapabilmesinin ilk şartı da, nefret yerine her şeye önce gözü ile sonra gönlü ile doğru ve güzel bakabilmektir. Doğru ve

güzel bakmak, ardından doğru eylemi-fiilleri getirecektir, bu kaçınılmazdır.

Yunus tam da burada işimizi kolaylaştıracak; nasıl bakmamız, nasıl görmemiz; bakıp gördüklerimizi nasıl gönüllememiz gerektiği konusunda, bize halen bir rehber olabilir. Neyi, nereye, nasıl koyup, karmaşadan nasıl kurtulacağımız konusunda da halen bizim için önemli bir anahtardır. Burada yapıp ettiklerinin tıpkı-aynısını alıp uygulamanız gerekemeye bilir, bu sizin bileceğiniz iştir. Hangi duygu ve düşünceye sahip olursanız olun, sizin için de halen ciddi bir rol modelidir. Allah'tan eşyaya inen, eşyadan Allah'a çıkan yollardan nasıl bir göz ve gönülle geçilir, bütün bu yolculukları halen Yunus'tan öğrenmek şansımız vardır.

Yeni dünyanın varlık açısından dağılımı insanlık için, büyük adaletsizlik taşısa da hiçbir eksiği yok gibidir. Yani rızıklar dünyası halen hepimize yetecek kadar boldur. Ancak bir şeyi eksiktir, hem de çok eksiktir; adaletsizlik ve sevgisizlik; adaleti de besleyen şey sevgidir. Sevgi olmadan da hiçbir şey, ama hiçbir şey, hiçbir zaman ve mekân da asla ve kat'a gerçek değerini bulamaz. Sevgi değer üreten en büyük insani mekanizmadır her çağda. İşe Yunuslayın bakarsak, bütün sevgilerin varacağı yer de, aşktır. Aşk, bütün sevgilerin bir araya toplanıp billurlaştığı halin adıdır. Yunus'ça da, bizce de dönüp, deveran eden kâinatın yakıtı aşktır. Nerede kötülük, hoyratlık, ikilik, kin, haset ve cimrilik varsa orada sevgisizlik ve aşksızlık vardır.

Bütün dünya ve içinde bizler de, hem Yunus'a, hem de bu sevgiye ve aşka, bozkırdaki bir çekirdeğin- tohumun suya muhtaç olduğu kadar muhtacız. Bütün derdimiz ve belamız sevgisizlik ve aşksızlıktır desek yeridir. Yunus ile kol kola ve aşkla kalın...

Teslime Gülsen Nurdoğan

BİR EŞRAFOĞLU RUMİ VARMİŞ

Bir Eşrefoğlu Rumi varmış. Allah'a âşık, ilim bilen, mektep görmüş bir zat-ı muhteremmiş. Öyle yanık sözler bırakmış ki dünyaya, onları okuyan ve duyan da yanmış.

"Ey Allah'ım beni senden ayırma
Beni senin didarından ayırma
Seni sevmek benim dinim imanım
İlahi din-i imandan ayırma.

Balığın canı su içinde diridir
İlahi balığı gölden ayırma
Eşrefoğlu senin kemter kulundur
İlahi kulu Sultan'dan ayırma."

güzel bakmak, ardından doğru eylemi-fiilleri getirecektir, bu kaçınılmazdır.

Eşrefoğlu güzel kitaplar yazmış. Derler ki; "Kim onun kitabından okursa gönlü dirilir, huzura erer." Mevla diri gönüllerden sadır olan sözleri de diri kılmışmış. Onlara can vermiş ve o sözcüklerin ruhu varmış. Allah kimi dilerse onun için kelimeleri de diriltirmiş. Onlar sadece baş gözüyle değil kalp gözüyle de okunmalıymış. Baş gözü her akıl sahibinde varmış da kalp gözünü Allah dilediği kuluna vermiş.

Eşrefoğlu Rumî 'Müzekkin Nüfus' diye bir kitap yazmış. Bu kitap beş yüz yetmiş Üç

yıldan beridir okunuyormuş. Bu kitabın (Bahar Matbaası 1972/İstanbul baskısı) 213. sayfasında: "Dünya kaygılarından bir kaygı ile bir gece yatana Hak Teâlâ yetmiş kaygı ve acı verir, birisini bile gidermekten aciz kalır. Ertesi gece yetmiş kaygı ile yatar ve böyle böyle gönlüne dünya muhabbeti dolar, dünya muhabbeti doldukça zikrullahı unuttur, zikrullahı unuttunca Hak Teâlâ da o kişiden inayetini keser. İman tadını onun gönlünden siler, giderir yerine zulmet doldurur. Bu hale düşen, isterse her gün oruç tutsun ve geceleri sabaha kadar namaz kılsın, dilerse hacı olsun, isterse gazi olsun, hatta Mekke-i Mükrim'e'ye giderek mücavir kalsın ve veli olsun... Mademki dünya muhabbeti gönlünde galiptir ona Hakk'ın inayeti yoktur. Peygamberin şefaati yoktur. Velilerin himmeti yoktur. Bunun delili şudur.

Miraç gecesi Hak Teâlâ Hazretleri ile Hz. Muhammed Mustafa (SAV) arasında doksan bin kelime konuşuldu. Hak Teâlâ Resulüne nice sırları vahiy etti ki onları hiçbir peygamberine bildirmemiştir. 'Esrar-ı Vahiy' adlı bir risale vardır.

O risalede zikrolunmuştur ki, Resul Aleyhisselam'a buyurduğu sırlardan birisi de şudur. "Ya Muhammed, bir kimse yer ve gök ehli kadar namaz kılsa, yer ve gök ehli orucu kadar oruç tutsa, melekler gibi yemek yemez olsa, sırtına arifler gibi elbiseler giyse; ben onun bu ibadetlerine bakmam. Eğer onun gönlünde zerre kadar dünya sevgisi ve övünmesi olsa veya halka ibadetini göstermek meyli bulursa yahut süslenmek merak ve sevgisi olsa; ben onu komşu edinmem. Öyleleri benim muhabbetimin tadını tadamazlar. Çünkü gönüllerinden muhabbetimi çeker alırım. Onların gönüllerini karanlıkla doldururum. O kadar ki beni unuturlar. Selamımdan ve rahmetimden uzak kalırlar."

Eşrefoğlu Rumî böyle deyip anlatmaya devam etmiş. Adeta inci mercan dizmiş. Yazdığı şeylerin okundukça okunulması gelmiş. Allah nice sadırlara şifa etmiş bu kitabı. Usta yazar, söz ustası Eşrefoğlu'nun dükkânında çırak olup ondan inci mercan devşirmeliymiş. O ki kitabını hikâyelerle de süslemiş. Hem ayet hem hadis hem hikâye kullanarak kitabını keyifli hale getirmiş. Kim bilir bu hikâyeleri nereden derlemiş?

Eşrefoğlu çok eski bir adammış. Ne zaman doğmuş kimse bilmezmiş amma bin dört yüz altmış dokuz senesinde bu dünyadan ayrılmış. Ailesi Mısırlıymiş. Fakat ata kökleri Mekke'de Hz. Muhammed Aleyhisselam'a dayanıyormuş ama gelip Türkiye'ye yerleşmiş. İznik kentine... Adı Abdullah'mış. Babasının ismi Ahmed Eşref olduğundan Eşrefoğlu

diye anılmış.

Eşrefoğlu ilden ile elden ele gezmiş. Büyük insanlar böyledir. İlim için irfan için dünyanın bir ucuna giderler. Hatta bırakın dünyayı onlar ilim için Süreyya yıldızına bile giderler. İşte nerelere gitmemiş ki!.. Suriye'nin Hama şehrine... Daha sonra Anadolu'ya gelip yerleşmiş. Anadolu'da İznik'te yaşamışlar. Sonra Bursa'ya gitmiş. Bursa'da Çelebi Sultan Medresesi'nde tahsile başlamış. Medresenin tanınmış hocalarından Mevlana Hocasade ile Mevlana Tusî'den ilim öğrenmiş. Böyle çok ilimler tedris ettikten sonra gördüğü bir rüya üzerine Bursa'da Emir Sultan'a başvurmuş. Emir Sultan onu Ankara'da bulunan Hacı Bayram-ı Veli'ye göndermiş. Orada on bir yıl riyazet ve mücahede ile ağır hizmetlerde çalışmış. Hacı Bayram-ı Veli de onu çok beğenerek kızıyla evlendirmiş ve ilimde daha da ilerlemesi için Suriye'de Şeyh Hüseyin el-Hamevî'nin yanına göndermiş. Sonra İznik'te ders vermeye başlamış. Böylece Kadîrîler arasında Abdulkadir-i Geylani'den sonra ekolün ikinci piri sayılmış.

Eşrefoğlu'nun yazı ustalığı tasavvufî inançları doğrultusunda şekillenmiş. 'Müzekkin Nüfus'u' iyi anlaşılın da halk doğru yola gelsin diye Türkçe olarak yazmış. Kendi döneminin eserlerini tarayarak hazırlamış bu kitabını. Böylece devirleri devirlere ulamış.

Şimdi onun Müzekkin Nüfus 'undan bir hikâye yazayım da gönlünüze neşe katsın.

"İsa Aleyhisselam bir gün bir yere gidiyordu. Bir ırmağın kenarına vardı. Bir müddet dinlendi, abdest aldı, birkaç rekât namaz kıldı ve o ırmağın suyundan birkaç avuç su içti. Çok hoş ve tatlı bir su olduğunu anladı. Dört tarafına bakındı ve gördü ki, bu ırmağın kenarında içi su dolu bir küp gömülmüş bulunduğunu gördü. O küpteki sudan da içti ve gayet acı olduğunu fark ederek bu işe şaştı. Zira bu küpe su o ırmaktan geliyordu. Şu halde ırmağın suyu neden gayet tatlı ve küpün suyu ise gayet acı idi? Hayretler içinde kaldı ve bir karara varamadı. İşte tam bu sırada Cebrail Aleyhisselam geldi ve dedi ki: "Ya Nebiyyallah! Hak Teâlâ sana selam etti ve küpe sorsun. Küp, suyunun neden acı olduğunu ona haber verecektir." buyurdu. Bunun üzerine İsa Aleyhisselam meseleyi küpe sordu ve küp, Allah'ın desturuyla dile gelip cevap verdi. "Ya Nebiyyallah" dedi. "Ben bir ulu padişah idim. Dünyada üç yüz yıl ömür sürdüm. Peşim sıra üç yüz bin asker gelirdi. Üç yüz ulu şehrim vardı. O üç yüz şehirde üç yüz ulu sarayım vardı. Bu üç yüz sarayıma ara sıra gider ve zevk ederdim. Bu zevk ve sefada iken bir gün ansızın bana hastalık geldi. Sonunda Azrail Aleyhisselam'ın harbesini yedim, can acısı çektim. Bütün o saltanat, devlet, hükümet, iyş-u-nûş, zevk ve temaşa hepsi bir anda elimden çıkıverdi. Bunlardan hiç birisinden bana fayda olmadı. Bütün görüp geçirdiklerim bana bir gün bile gelmedi. Beni bir yere gömdüler ve üzerime büyük bir türbe yaptılar. Üç yüz yıl o türbede yattım ve çok ağlayıp feryat ettim. Lakin hiç kimse-

den medet bulamadım. Üç yüz yıl sonra bir zelzele oldu ve türbem yıkıldı. Üç yüz yıl kadar o şehir bir harabe halinde kaldı. Sonra o şehri tekrar imar ettiler. Benim türbemin bulunduğu yere bir kiremitçi geldi. Kiremit pişirerek satmaya başladı. Bir gün o yerlerin padişahı da geldi. O şehre büyük bir saray yaptırdı. Saray için kiremit ısmarladı. Benim türbem olan yerden ve benim etim, kemiğim karışmış olan topraktan kazdılar, balçık yaptılar, kiremit döktüler. O padişahın sarayını bu kiremitlerle örttüler. Yıllarca kiremit olup padişah sarayının damında durdum. Aradan yine zaman geçti, o padişaha da zeval erişip öldü. Sarayı da yıkıldı ve kiremitleri kırıldı. Ondan sonra o şehre bir küpçü geldi. Sarayın bulunduğu yeri kendisine imalathane olarak seçti. Benim etimden ve kemiğimden olan kiremitleri de dövdü, balçığa karıştırdı ve bir küp yaparak sattı. Bir zamanda evlerde ve yerlerde küp olarak durdum. Nihayet büyük bir sel geldi, beni bulduğum yerden söktü çıkardı. Şuraya da getirdi bıraktı. Yıllardan beridir burada duruyorum. İsa Aleyhisselam küpe sordu: "Hikâ-yeni anladım. Amma benim asıl merak ettiğim şudur ki ırmağın suyu gayet tatlı olduğu ve senin içine de o sudan dolduğu halde senin suyun neden acıdır?"

Küp bu soruyu da şöyle cevaplandırdı: "Ya Nebiyyallah, ne zaman ki Azrail Aleyhisselam harbesini bana vurunca ölüm acısı benim bütün gövdeme yayıldı. Etime de kemiğime de bu acı sindi. O acı hâlâ benden gitmemiştir. Benim içimdeki suyu acılaştırıran da işte o acıdır dedi."